TRVTINA DELPHOLVDICRI TABELLARIATVS TRAIANI BOCCALINI.

Qua lustrationis carcerum Pegaseorum ineptum commentum expenditur, & perstringitur.

Sillus probrosus in Io. Georgium Trissinum ab eodem auctore scriptus expungitur.

ET ILLVSTRISS.MA TRISSINORVM FAMILIA COMMENDATVR.

Ex Declamationibus Oratorijs

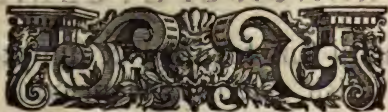
FRANCISCI RVGERII.

Monachij suis formis, & sumptibus cussit Nicolaus Henricus
M. DC. XXII.

a 2

Vigesima tertia Declamatio Oratoria hæc est ex ijs, quas texuit FRANCISCVS RVGERIVS, vir eloquentissimus: eam Venetijs habuit Clarissimus adolescēs Antonius Maurus Aloysij fil. in Academ. Generos. anno 1620. nono Kal. Maias, & furtim surreptam edi curauit, sed inscio auctore, Olyndrus Trissinus nobilis Laudensis, auitæ nobilitatis, & virtutis vindex.

\+

TRVTINA

DELPHOLVDICRI TABELLARIATVS TRAIANI BOCCALINI.

SI quantum aliqui prudentis hominis partes, & honesti ciuis officia student prosequi, tantum alij abhorrerent à petulantia, & quicunque nominis celebritatem animo meditantur, nõ malis artibus linguæ procacitate clarorum hominum lucem obscurando, rectà grassarentur ad gloriam, sibique viam quandã, non pararent, violentia, ad nominis immortalitatem. Equidẽ nec mihi TRAIANI BOCCALINI pegasei centuriatoris, virulentissima dicacitas, hoc honestissimo loco retundenda esset, & declamatorio vrgenda stylo (senatores amplissimi) nec IOANNIS GEORGII TRISSINI laudatissimi viri, celebritas nominis, & gloriæ amplitudo hac eruditorum concione à me in defensionem vocaretur. Sed quoniã ille alter veluti Herostratus Ephesini templi incendiarius, præclari cuiusque viri gloriam obterere, celebrem opinionem delere, lucem, splendoremque nominis obscurare, petulanti linguæ volubilitate, lycambeo tyrso incitata, importunus amator æternitatis, vsq; eò dicacissimę petulãtię homo conatus est, vsq; eò in principes quoscunque viros furore maledicentiæ debacchatus, vt nullus adeò liberali animo, honesta nominis fama, egregia virtutis, & præclararum actionum commendatione, vel princeps, vel heros, vel litterarum candidatus, celebretur à posteris, nullus adeò sonanti rumore famę eruditus, iustis plausibus, & acclamationibus circumsonet posterorum, quem iste, nescio de quo gurgustio deuocatus, qua in gannea innutritus, rabula, locutuleius, suis illis aganippęis adlatrationib' nõ prosciderit. Quẽadmodum illi in mortuos collibuit libidine alienę famę detrahendi, doctissimorum hominum manes conuicijs impetere, & cùm mortuo Protogene, vt adagio fertur, bellũ gerere, ita mihi liceat, iusta indignatione, tàm multis præclaris, tàm illustribus viris, in gloriæ, famæq; discrimen ab vno veteratore vocatis, hac vestra luce honestissimę coronę, hac nobiliũ adolescentiũ Academia GENERO: præferuido quale Promeretur orationis

E

tionis genere, fędiſsimam iſtam Boccalini linguā refoſſam, & adhuc oblatrantem conficere, & Ioannem Georgium Triſsinū virū de bonis artibus, de iſtis, quæ maximè colimus ſtudijs humanitatis præclarè meritum ab illiberali impoſtoris calumnia, vindicare. Quod ſi mihi à veſtra humanitate breuiſsimi tēporis ſpatium ad dicendum his vindicijs impetrabo, perficiam equidem, vt ſi minus acriter Boccalini dicendi petulantiam fregero, minus grauiter Triſsinum à conuicio deturbauero, illum ſaltem referam fructum ſuſceptæ defenſionis, quod vobis iudicibus, viri eruditiſsimi, hoc patrocinio, tàm bono, tàmq; ęquo ſtudium meum ergà liberales artes, & eos, qui diſciplinas maximis ingenij monumētis exornarūt, declararo, ac propenſam in Triſsineam familiam, ære, & cera nobilem, heroum parentē nunquam effœtam, oſtendam voluntatem. Atq; vt primo cauſæ congreſſu cognoſcatis, quod me ad Triſsini defenſionem conſilium compulerit quàm iuſtum, quàm graue; retexenda eſt ea narratio, quā nouus hic Timon Phliaſius ſillorum ſcriptor Boccalinus momorum, & criticorum vibex. vt Triſsinum, hominē in politioribus litteris, politiſsimū, in diſcrimen exiſtimationis vocaret, nouo illo planè menippęo ſcribēdi generè; ad obſtruendam præclarorum hominum gloriam, ad obtrectandum concinnauit. Enim vero, Auditores, Traianus Boccalinus, vaferrimus, & ſagaciſsimus homo, ingenio ad maledicendū comparato, quem natura ad dicacitatem conformauit, vſus, & iugis Petri Aretini lectio ad ſatyricos, & hiſtrionicos ſales perfecit, vt nullus eſſet in republica litteraria adeò illuſtris, & egregijs monumentis ingenij clarus, cuius ipſe gloriam, comico aliquo ſcommate, mimicoque conuicio non obſcuraret, Triſsinū, tantum omni litterarum genere, & ciuilis hominis virtutibus clarum, quantum ſcenicus iſte Batyllus Boccalinus maledicendi claritate nobilis, pegaſea in vincula, ab Apolline illius Reipublicæ commenticiæ principe detruſum, ſumpto ſibi per iocum philaciſtæ Pegaſei officio, quod ſeriò, & lucri cauſa, in Romana curia Capitolina ſuæ primo iuuentutis tyrocinio exercuerat, comminiſcitur: Iniquum nè, ſceleſtum, an nepharium inuentū indoleam Auditores? ſed prius cauſam detenti in vinculis clariſsimi hominis accipite. Ea nimirum confingitur ab hoc nouo

A ... 2 Momo

III.

Momo mendaciorum mancipio nuperrimo omnium critico, & vesano vellicatore actionũ, vt nihil potuerit fœdius ad obscurandã hominis gloriã cõminisci, nihil indignius, nihil quod magis dicacissimi hominis morbum, & insaniam detegat, qua fanatico quodã impetu, vt in quemq; maledicendi licẽtia suis illis commẽtis debacchetur, vndiq; extortas, vel delibatas, cum non habeat vltroneas rationes, conquirit. Scilicet bellã, & elegantẽ ille inter multas deridiculas narrationes, & effœtas anilesque fabulas Ioanni Georgio Trissino homini litteratissimo sycophantiam instruxit.

Multum illũ ære alieno oberratũ, carceribus Pegaseis, à fœneratoribus addictum cõminiscitur, *quod adeò decoxerit insanos sumptus in illustranda Italici sermonis orthographia causatur. Apollinem dum carceres illos lustraret, hominis clarissimi vicem, infortuniũ graue indoluisse narrat; enixè fœneratores rogasse, Ioannem Georgium assererent in libertatẽ, quinq; nummorũ aureorum menstrua solutione: immanissimos verò illos homines acerbius desæuisse, qui edixerint, vel permutuatam pecuniam seuero iure persolueret, vel facultatũ cessione viridi galero se se catamidiandum daret. Quorum responsione cum Apollo acerba indignatione incanduißet, acrique obiurgatione perculisset, recreatum Ioannem Georgium tanta Principis humanitate, & spe erectum, asserit ab Apolline facultatem instituendi Equitatus ordinem postulasse, quod speraret, se instituti à se ordinis Bullis, oppidò suis creditoribus satisfacturum. Sed à Musarum Principe risu acceptum, & amandatum.* Ragnag. X C Cent. 1.

En artificiosam, Auditores, Trissino laudatissimo viro per facetiarũ, & scommatum versutissimas ambages illatam cõtumeliã; en satyricam nebulonis Boccalini cuspidem, in hominẽ omni cõmendatione dignissimũ euibratam, en exerta linguæ Archilocheæ nouacula, En viri litteratissimi, & honestissimi famã nouo à Menippo satyrica mordacitate proscissam, en vipereo ex ore exerta toxicata spicula in heroicæ ethruscæ poesis parentẽ. Intelligitis, opinor, quò sales, & scommata spectent elaboratæ narrationis, quò aconita, & spumæ cerbereæ hominis maledicendi artibus instructissimi dirigantur. Nimirũ duo obiecit, satyrico morsu, stator parnassius Boccalinus, duo exprobrauit, quibus Trissini gloriam denigrare concepit.

Cognoscitis primo Ioannis Georgij Trissini præclaram in-

duſtriam, qua Italicum characterem nouo litterarũ additamẽtõ illuſtrauit, in inuidiam eo nomine vocari, quod inuenti felicitatem infelix euentus eluſit: Deinde temeritatis, vel arrogãtiæ notam moderatiſsimo, ac prudentiſsimo inuri; quod nobiliſsimũ aurei velleris phroenoſchema (impreſiam Itali appellant) ſibi vindicarit, gentilitioque ſtemmati appoſuerit. Hæc duo ſunt, quæ digna, Boccaline cynicorum omnium callidiſſime, tuo illo aculeato ſtylo videbantur, quò gloriam præclariſsimi hominis, præſtantiſsimi Poetæ vellicares, & ſibilis protereres. Hic exacuere illam ingenij tui cuſpidem, hic nouam maledicentiæ aperire lanienam, hic ambitiosè tui excitare admirationem, nominisq; celebritatem à poſteris aucupari, peracuti, & dicacis laudem comparare, quem nemo dicacitate, ſalibus, dicterijs, poſsit antecellere, dum bellè adeò noſcis innocentiam ream facere: gloriam in infamiam, honorem in dedecus laudem in ignominiam, encomia in irriſionem traducere; hoc eſt in honeſtate turpitudinem, in claritate obſcuritatẽ, in luce tenebras adinuenire, cum ſplendida quæque ſiue præſtantiſsimorum principum facta, ſiue doctiſsimorum hominũ ſtudia, chærileis deformationibus oblinis, & tetris, ac putidis conſpurcas nugis. O præclarum hominum cenſorem, ò inſignẽ Ariſtarchum, ò criticum oculatum, ò ſolertem delpholictorem. Sed antequàm ſpiculum hoc accuſationis conuellam, & inſtitutam defenſionem aggrediar, date veniam, Auditores, vt primũ de Boccalini, tum de Triſsini laudibus dicam; ex hac enim cõtentione cognoſcetis non ſolum tantum fuiſſe in Triſsino virtutis, pudoris, laudis, quantum in ſannione illo heliconio Boccalino audaciæ, amarulentiæ, garrulitatis, ſed etiam maximam mihi ad ſuſceptam defenſionem perſequẽdam lucem oboriri.

Verum antiquam obtrectatoris Boccalini familiam, ſeriemque maiorum, hoc loco minimè mihi luſtrandam cenſeo, quã ſi obſcuram eſſe dixero, nulliſque laudabilibus heroum, quos eduxerit triumphis, glorioſam, iure ſe à fumoſis imaginibus auorum gloriam non repetere contenderet ludius Boccalinus, qui propria claritate reſplendeat, & in familiam ſatis amplum ipſe intulerit ſplendorem illis, quæ poſteritati reliquit ingenij monumentis. Romanæ nobilitatis cenſu nobiliſsimam, & antiquiſsi-

quiſsimā familiā BECHALINAM adinuenio, cuius gentilitiū ſtēma Arietis ſigno coruſcabat; ſi Boccalinus alienę famæ exeſor, ſuos auos, atauoſque in hac luſtrat, iure equidem cum cæteris romanis familijs antiquitate clariſsimis, de nobilitate cōtēdit. Sed quo infortunio, qua reflātis fortunæ procella Bechalinæ gentis illuſtre nomen nobilium Albo conſignatum literæ commutatione neglexit? Cur ſimbolum illud felicitatis Ariete expreſſum in Paſtomidem, quam veterinarij, & mulomedici ad coercendam equorum ferociam adhibent, ſuo in ſtemmate cōmutatū? Vtinam ſatyricā illam ſuā, & mordaciſsimā linguam huiuſmodi retinaculo cohibuiſſet, & taciturnior pythagoreis extitiſſet, ſapiētiſsimi Demoſthenis angina cōtentus; ſed ſi nobilem ex hac exortum garrulum hunc agyrtam Boccalinū prędicauero non obſcura, vel ſordida, ſed clara, & honeſta progenie laudatiſsimos per ſurculos ad ſeipſum vſquè traductam, verebor ne ipſe poſtèa eiuſdem infortunium, ea cōmemoratione deplorem, quod in familię claritate ipſe ſolus obſcurus futurus fuiſſet, niſi ſalaciſsimi ingenij præſidijs nouā architectatus maledicētię rationem, ſeù potius obſoletam, & antiquatam renouans, ad eamque egregiè accommodatus, & factus, ſibi aditum ad nominis æternitatem ampliſsimum patefeciſſet. Nam hunc cū primis adoleſcētiæ annis in Capitolina Romana curia inter gregarios mediaſtinos, & infimi mox ſubſellij ſcribas, tenui lucello, & vili mercedula victum comparaſſe recognoſcam, cum deinde benigniori fortunæ afflatu velificante Bonifacij Cardinalis Caietani, beneficentiſsimi Principis humanitate illectū, maioris lucri cupiditate, pręturis nonnullis extra Vrbem geſtis partam honeſtis prouincijs pecuniam, quæ ad toleranda ſenectutis incōmoda ſatis fuiſſent, eū ſiniſtro Hercule in meritorijs tabernis, & fædiſsimis ganeis prodegiſſe recenſebo; cum Lyaeo magis, quā Lyceo oblectatus quotidiano luxu pergręcaretur, tùm demùm eiuſdem miſerrimæ ſenectutis inopiam reuocabo, qui ad hanc noſtram Vrbem magna ſpe plenus, & callida conſilia animo meditatus, tanquam ad ſanctiſsimum ingeniorū Aſylum confugerat, vix parabilem popinalibus ſuis, & meritorijs Centurijs poſt multas paraſitationes attritis, exeſiſq; gnatonū more, multorum menſis, victū conquiſierit, de iniqua, & æſtuaria

Paſtomis Boccalini inſigne.

ria Traiani decoctoris fortuna maximè dolendum erit, quæ ad Telemachi ollam eũ deduxerit, & in domestico luxu permiserit esse sordidatum. Itaque mittam de familia, & externis fortunæ bonis dicere; ad bona animi, ad ingenium, ad eruditionem, in quibus de excellentia, & dignitate auderet scurra delphicus Boccalinus cum Ioanne Georgio grauissimo viro contendere, me conuertam. Atquè cum mihi certa velut indagine istius ingenij, & eruditionis diuitiæ explorandę sunt, video per iocosam illam mythographiam, & Centuriarum syluam, si excurram solum, sese omnes delicias, virtutes, animi ornamenta tanquã tabula viuacibus coloribus delineata explicari. Itàque in Traiano mimo pierio historicum, circulatorium, scurrile ingenium commendabo, in omnibus maledicentiæ generibus amoenum colam: acumen eximium ad facetiarum lepores captandos, ad Veneres dictorum accommodatam mentem; ad scommata animum comparatum, extollam studium in comicis salibus, industriam in ridiculis, diligentiam in iocis, & phaleratis nugis, mira sententiarum grauitate, & asciticijs lenocinijs respergendis, quæ ille verborum pondere adeò tẽperauit, vt festiuitate delectarent, aculeo percellerent, orationis vbertate, depascerent. In omnibus autem adeò excelluit, vt quod Plauto comędiarũ scriptori festiuissimo, adscriptum elogium ferunt, eo defuncto Risum, & Comędiam illacrymatam, iure ad nostrum Appollineũ tabellionem Boccalinum liceat transferre, huius tumulo scommata, sales, facetias, ridicula, Veneres dictorum, lepores, iocos omnes fuisse cõtumulatos. Sed quid ego satyrã prætereo? quid aculeatos morsus, recriminationes sicophanticas, lycãbeas cuspides, iãbicos thyrsos, menippæa conuicia, hypponactea præconia, mesonica dicteria, virgulam criticorum censoriã, plagiariam ferulã, inurbana adiurgia, qua Principes, & eruditos omnes festiuo illo dicendi genere malè accepit. Quid lucianã linguam, quam egregiè inflexit habeo in postremis? Quid reticeo, quàm in omnibus festiuo sale carpendis se nauum, & industriũ hominem declararit? Equidem, Auditores, patentissimũ mihi laudationis campum video, si in singulis insisterem, esse ad Boccalini veteratoris, & procacis hominis ingenium extollendum, patefactũ. Et quamquam me nescio quo auctore dissipatus rumor

mor hoc loco interpellet, aureſque conuellat, qui tantam gloriã homini ingenioſiſsime inuideat; dũ editas à calumniatore Traiano Centurias, Ioanni Franciſco Perandæ, quẽ iſte grati animi ſignificatione epiſtolographos dicterijs ſugillãs, multis euehit laudibus, magna cõfidentia adſcribit, qui illo apud Henricum Cardinalem Caietanum muſarum ſacrario, eruditorum contubernio, dum ingenij cõtentione, cum alijs prꝗſtantiſsimis illius Aulæ viris decertaret, ſubſeciuis horis, eo ſcribendi genere, argutiſsimum illum Poetam Caporalẽ, omnium horarum hominem imitatus, colludere ſoleret; noſtrũ verò malè feriatũ Boccalinum, qui alienis laboribus famã ſibi conciliare, & in alienũ aceruum metere probè noſſet, furacem ſolum prædicat, quaſi alterum æſopicum graculũ collectorem: attamen nolo tàm iniquo eſſe animo, vt inſignẽ adeò contumeliam patiar inferri homini maledicendi feſtiuitate claro, ingenioſiſsimo ſatyrarũ architecto, acutiſsimo alienæ gloriæ vellicatori, inſigni noſtrorũ temporum Ariſtarcho, nobiliſsimo Archilochi diſcipulo, Aretino ſuppari momorum anteſignano, nouo Roſcio hiſtrioni; nõ patiar, non feram tantis vigilijs exſudatas hiſtrionicas Centurias, tàm bellè elaboratas elucubrationes, tàm præclara ingenij monumenta, tantam gloriam, laborioſiſsimis ſcriptis comparatam, ab inuido forſam homine obſcurari. Nolo hominem hunc dicaculum, & phæbeium ſatellitem ab occupata maledicentiæ poſſeſsione deturbari: Traianus plagiarius collegit nè tantum eruditas adeò, elegantes, & aculeatas, feſtiuas Centurias Pegaſeas? nihil adiunxit? non exornauit ſaltem? quin confidentiſsimè contendo, vnus ingenio, eſt omnes commentus, vnus elucubrauit, bellè concinnauit, egregiè confecit. Ergo etiam illas in Tacitum politicas animaduerſiones innumeris protagoreorum potius, quam politicorum dogmatibus farcinatas, quas ne ederentur in vulgus prudentiſsimi Catholicæ fidei Quæſitores interdixerunt huius eſſe feliciſsimi ingenij partus monumenta doctrinæ pernegabimus? Ergo ſcommata illa metro Italico ſcripta, quæ pro epicedio, & elogio nobile illud Traiani Boccalini maſtigiæ, ſine funalibus funus, & ob miſerrimam inopiam defuncti, ſola veſpillonum pompa celebratas inferias honeſtarunt, quæ omnium vocibus circumſonant, omnium

nium

nium linguis circumferuntur, & Boccalinum ipsum Diagoræ Milesij fidum discipulum, & asseclam studiosum moribus magis, quàm ingenio deprædicant, mendacia dicentur? Ergo illa maledicentissima Centuriarum volumina, & calumniarum sylua Perandæ aliorumuè doctissimorum hominum, non satyricū Zoili Boccalini ingenium redolebunt Sed de hoc Heliconio ergastulario, & delphomimo satis: nam me ad Ioānem Georgium Trisinum propè conuicio accersit oratio, Auditores.

Desiliendum nunc, est veluti è præcipiti, exeso, & confragoso loco, in apertam, & spatiosam planitiem, amplo, amenoque coniectu inter virentes florum, arborumque apices summa elegantia dispositas apricandum, dum de Ioannis Georgij Trisini laudibus, est dicendum. Bone Deus, quàm variæ sunt hominum voluntates, atquè sententiæ, & quàm discrepantia consilia, quàm diuersi ad gloriam ingressus, quàm distincti euentus, quàm distractæ progressiones cum mihi nugatoris, & plagigeri Boccalini, & Ioannis Georgij Trisini grauissimi, & modestissimi viri studia, officia actiones propono. In Trisino cuius gloriam iste virga, illa Aristarchi censoria, in iudicium eruditorum vocare conatus est, omnia àd nominis immortalitatem constantia, vno, laudabilique semper tenore respondent, familiæ genus nobilissimum, suscepta vitæ ratio honestissima studium commendabile, rationes laudabiles, bona animi affluentissima, officia hominis prudentissimi, fortuna quantum nè quisquam alius votis concipere possit, qui moderato sit ingenio, felicissima; trophæa ad nominis celebritatem comparata gloriosissima, monumenta gloriæ posteris relicta, vt in virtute, & honestate collocata, ita ad æternitatem constabilita. Atque si primum à gentilibus familiæ libet repetere Ioannis Georgij claritatē, èquidem, Auditores, mihi rerum humanarum momēta perpēdenti, cum me ipsum colligo, & clarissimæ familiæ antiquitatē, gentiles heroes, monumenta laudis, ad vltimam vsq; præteritarū rerum memoriam cogitatione reuocata relego, illud occurrit inter cętera admiratione dignissimum, adeò omnibus hanc veræ, solidęque nobilitatis nominibus excellere, vt cum habeam plurimas quibus Trisineam conferam, nullam, quam anteponam confidentissimè cognoscam, me non habere.

Tres omninò ſunt gradus, quibus familiæ genus, ſuos in gentiles, ſolet ſplendorem transferre, & tranſmittere nobilitatem. Primum occupat prolixa annorum ſerie, multis confirmata ſæculis, longa vetuſtate nobilitas propagata. Secundum præſtantium heroum numerus. Tertium virtutis genus, quo gentiles, familiæ gloriam pepererunt militari ſtudio, litterarum laude, & religione diſtributum. Quolibet ſe maximè confirmat gradu, nobiliſsima Triſsinorum familia, vt cum primordia repetit claritatis, quando vltima recurrit annorum tempora, nunquam progreſsionibus ſæculorum ſentiat ſplendori tenebras offuſas, aut ſilentium impoſitum nominis celebritati. Meminiſtis, opinor Auditores, quàm celebres extiterint *Τροιζήνιοι populi in ipſa Cherſoneſo ſiti (Trœzenij à Latinis dicti ſunt) atticæque ſocietatis cùmprimis illuſtres illo præſertim tempore, quo Xerxes in Græciam traiecit, pubem enim ſuam Athenienſes barbarico obruti bello, Trœzenijs alẽdam, ac liberalibus artibus erudiendam tradidiſſe, retulit Plutarchus in vita Themiſtoclis. Ab his Triſsineæ familiæ gentiles, nobilitatem ſuam traductam agnoſcunt, & prædicant: Achilles enim Alcaſto, & Erycina Athenarum Duce genitus, ſigna Beliſarij in Gothica expeditione ſecutus ſub magno Imperatore Dux impiger, pulſis è Venetis oris Gothis, gẽtilitium ſtemma, & patrios lares à ſæuiſsimo Odoacre Gothorum Rege, quondam eiectos, & pulſos, Vicentinæ, & Laudenſi ciuitatibus reſtituit. Quòd ſi antiquitas generis aliquid adfert ad nobilitatem momenti, Triſsinea decertat adeò cum plurimis, vt quàm pauciſsimas cognoſcat antiquiores: atque eò nobilior cenſenda eſt, quod nunquam intermortuam gloriam rurſus excitarit, ampliſsimo heroum numero ſemper celſiorem. Quod enim virtutis genus tàm commendatione dignum eſt? quæ laus tanta omnium acclamatione celebratur? quod ſtudium cuiquam dignitatem, ſplendorem, famãque conciliat, quo ſe Triſsinea familia, non iactet excultam, celebratam, exornatam? quid verò vlla alia celebrior habet, aut in præclararum rerum memoria ſingulare, aut in nominis celebritate rarum, aut in conſignatis memoriæ poſterorum virtutis monumentis tàm celebre, quo non ſit beatiſsimè cumulata?

*Triſsinij

mulata? Hæc publicas tabulas virtutis gẽtilitiæ, & gloriæ præcones habet, quas proferat non paucas. Hæc incisa heroicæ laudis monumenta omnium consensu ciuium, & contestatione populorum ostendit. Hæc elogia, hæc equestres statuas, hæc trophæa ostentat, innumerasque heroum imagines quocumque virtutis, dignitatis, gloriæ fastigio insigniter illustres: Hoc vno admirabilior cęteris, dum cum alijs confertur, quod alias vno gradu constitisse satis est, vnde gloriam trãsmiserint in posteritatem, scilicet vel militari laude, vel regenda Republica, vel legationibus obeundis, vel litterarum ornamentis, vel demum pietate, & religione insignes illustrasse. In Trissinea vero, & singula commendãtur, & omnia, & adeò honesto celebrantur præconio, vt æquè sit in omnibus, quàm reliquæ familiæ in singulis gloriosa.

Sauinam ciuem Vicentinam, & Laudensem, dum suos censet Gentiles habet Trissinea familia, quam referat in tesseram primo loco nobilitatis: Sauinam illam dico, sanctarum viduarum albo adscriptam, quæ primis illis temporibus, cum Apostoli Euangelicæ doctrinæ satu copiosam sementem fecissent, & in hunc agrum primis germinibus vernantem sæuus immissus Aper cum fœdissimè deformare conaretur, gladius scilicet Tyrannorum, Christi martyrum sanguine crudelissimè maderet, Laudæ Sanctitatis laudem nullis intermorituram sæclis, familiæ gloriam comparauit. De qua nè longius ferar, illud attentione hac vestra dignissimum est, quod sanctissima mulier rorem Christianæ pietatis affluenter adeò in sinum exceperit, vt cœlestibus deinde diuinæ gratiæ imbribus perfusa fructus insignes ediderit charitatis. Sæuiebat impius, vt dicebam, mucro in eos, qui Christo Domino nomen dedissent, quo tempore Sauina mortalium militabat in regno. Sęuissimis tormentis excruciati passim contrucidabantur: inter cętera verò efferatæ crudelitatis spectacula, illud penè horrendum, ac immane videbatur, quod non vbique solum lanienæ humano sanguine defędatæ in oculos incurrerent, sed passim obtruncata capita, articulatim concisa membra, resperfa bustis arua, inhumata cadauera auibus, ferisque proiecta, horribile humanis oculis spectrum impietatis exhiberent. Hic igitur Sauina

Lacænis

Lacęnis animosior, cuius pectus diuinis æstuabat flammis, masculo animo, impauida colligere nocte sanctissimas victimarum Christi reliquias, honesto loco contumulare, tanto studio incępit, & animo, nulla vt Prætorum edicta à suscepto consilio pietatis dimouere, non pericula percellere; non difficultates retardare potuerint, quin humandis sanctorum martyrum corporibus sibi lauream cœlo contexeret immortalem. Hæc parentalia sacris Martyrum manibus, hæc silicernia, quibus pauperes refocillaret, secretis in ædibus parabat; Hæc illorũ præfica, quæ non mortis infortunium deploraret, sed vitę sempiternæ felicitatem gratularetur: non nænias, non threnos, lugubresque elegias, sed hymnos genethliacos, quibus natalẽ diem, & cęlestes Christi Martyrum caneret triumphos, domesticum in conclaue, vbi exposita ab impijs corpora detulisset, sacrum funus peragebat. Sed non pigeat hoc loco, quando periucunda incidit occasio, admirabilem planè de Sauina sanctissima vidua, retexere narrationem. Nauabat inuictissima animi virago operam hanc, Christi Martyrum humandorum diligentissimè, quà Laudę, quà Mediolani contumulabat, & iusta persoluebat Sanctissima. Ergo cum fortissimi duo Christi Milites Nabor, & Fęlix, christianam militiam sanguine cõsignassent, iugulata verò cadauera inhumata iacerent, vbique prętorianæ iacerent excubiæ, difficileque esset, Laudæ, tam vigili custodia sepulchro condere, anxia Sauina, vbi ea intempesta nocte sustulisset, iubet carpentum phaleratis mannis expediri, in hoc sacra busta quanta potest sedulitate occultat, eoque conscenso rectà Mediolanum tendere imperat vernaculo Aurigæ. Vix oppidi (Legnano tunc nomen erat, nunc mellis miraculo Melegnanum dicitur) in conspectum se dedit, cũ vigiles custodes, iubent insistere, quò pergat, quid ferat contumacissimè explorant. His diuinæ Sauina plena confidentiæ se Mediolanum maturare, mellisque dolia secum deuehere respondet: tum illi militari inurbanitate insolentius sciscitari, sacrum viduæ furtum contrectare curiosius pergunt, cum ecce diffluere liquidissimo melle carpentum vident. Porrò Sauina diuinam bonitatem demirata, verum militibus edisserit, reuelat sacra pignora: illi miraculum non tàm mente admirabunda, quã

da,quàm pia concipiunt,Sauina Christianæ fidei faces præferente, profanam militiam protinus eiurant,cęlestiq; sacramento Christianæ militiæ adstringuntur. O facinus insigne; ò dignum immortalitate pietatis monumentum; ò viduam verè dignam,quam sacras ad aras deuocatam, Ambrosiana Ecclesia prosequatur,cuius corpus honestissimum in locum, S. Frãcisci in Templum, post mille, & trecentum annos,à S Carolo Borromeo translatum,cum incorruptum reperiretur, & sanctissimæ Viduæ integritatis auctoramentum fecit, & Trissineæ familiæ trophæum renouauit. Non minorem sibi peperit laudem Sanctus Fœlix,Trissinij stemmatis materna clarus progenie, vt prisca referunt eiusdẽ familiæ monumenta, cuius gloriosi agonis memoria,in fastis Romanę Ecclesię,tertio Idus Iunij celebratur. Hic enim dum Christianam pietatem veneraretur,& coleret,à sæuissimi Diocletiani lictoribus, è patrio Vicentino solo diuulsus, Aquileiam pertrahitur, laniatibus adigitur, acerrimis vrgetur tormentis, sed dum fidei tectus præsidio, Tyranni conatus eluderet, ab impio Iudice capite damnatus, ceruices constanti animo carnifici tradidit,& glorioso perfunctus martyrio; lauream tryumphalem in Cœlo promeruit. Mittam alios,quorum pietas,& religio, vt insignis enituit, ita maximum peperit familiæ splendorem; eorum tamen memoriam silentio obruendam non arbitror, qui in eadem ciuitate Laudę, vbi diù versata est Sancta Sauina, Deo, diuisq; templa excitarunt, hos inter eminet Martinus,qui nobile phanum suæ religionis monumentum,Sancto Martino, quod hactenus in Tresino dicitur exædificauit, diuitijsque iurepatronatus auctoratum quamplurimis ditauit,cuius pietatem eius Gentiles secuti,tria alia templa liberali munificentia ibidem erigenda curarunt. Anteuerterant nihilominus Martini,cæterorumque pietatem ij, qui Vicentiæ degebant è gente Trissinea; Ingens enim templum Archangelo Michaeli extruxerunt, quorum vetustissima stemmata in parastadibus structionis arcuatæ aræ maximæ,adhùc visuntur; excelsiore tholo annis præteritis à religiosissimo,& eruditissimo Comite Galeatio Trisino,& ob multos quos texuit,& edidit in sacram scripturam commentarios celebri viro insignitum. Extant,

tant,

tant, & in veteribus ædificijs Ecclesiæ SS. Philippi, & Iacobi Patrum Congregationis de Somascha Trissineæ familiæ antiqua insignia, Longobardorum characteribus exornata, extãt sacella, aræque innumeræ, quæ fidem astruunt, gentem Trissineam, vnà cum nobilitate, perennem ad posteros sanctitatem transmisisse.

Iàm mihi secundo loco recensenti, qui literarum laude floruerunt, quàm speciosa series lustranda in mentem, oculosq; occurrit. Habeo multos, habeo insignes, habeo quocumque literarum genere celebres, quos in Trissinea familia disciplinarum laude triumphantes. iure omnis posteritas demiretur. Prodeat primus omnium Albertus, insignis ille Taruisij Antistes, & Ordinis Minorum, & Trissineæ decus familiæ, cuius præclaras, & nullo æuo reticendas laudes, metro, & marmore exarari Taruisini ciues curarunt, & ob profusos sumptus diuitis agnomine decorarunt Prodeat Manfreddus, qui Vicentinæ præfuit Ecclesiæ, multis exornatus elogijs, & elatus laudibus, ob egregiè nauatam operam in regimine episcopali. Non minore laude dignus censendus est Iacobus Cęlestini ordinis canonicus, qui sanctissimis moribus, & doctrina effulgens, cęnobium suæ Congregationis patribus, gentilibus suis annuentibus, & fauentibus, non procul ab vrbe Vicentina extruxit, quo in secessu, insignis ille Præsul B. Laurentius Iustinianus, & magnus ille Rom. Ecclesiæ Pontif. Eugenius IV. perdiù vixerunt. Prodeat demum Bonauentura Ariminensis Ecclesiæ præsul, qui munificentiæ, & pietatis exemplis, & platonica cyclopædia resplenduit. Post hos sanctissimos Antistites, magnus ille sese mihi offert Diolacora, qui alter veluti Solon, vel Lycurgus, municipales leges scripsit Vicentinis, quique obeundæ etiam legationis onus apud Cæsarem, Romę tunc commorantem, pro patria suscepit, cui pro ciuibus suis fidei iuramentum præstitit, subscriptaque chyrographa, antiquitate verenda, in pluteis tabularum Romani Capitolij asseruantur Enituit post hunc Diolauantia vir prudentissimus, cuius est crebrò repetita memoria, in vetustissimis Vicentinæ ciuitatis publicis comitijs. Sed agite, Auditores, cum Aloysij memoriam repetam, qui suæ ætatis ingeniorũ Phœnix om-

nium eruditorum approbatione est proclamatus, quam vobis facem proponam? In hoc enim ego non admirabile esse censeo, quòd problematum medicinalium libros sex, mira eruditione, & elegantia elucubrarit, & ediderit, quòd publicus professor Ferrariensi in Gymnasio tota Italia, Europaque percelebri, exedram magno nomine, auditorumq; frequētia occuparit, quod Gisneras egregio elogio, in suæ Bibliothecæ tesseram ascripserit, non inquam hoc magni facio, cū illi hoc commune sit cum plurimis, illud admiratione dignum prædico, quod rarum, ipsa ferè raritate inauditum, incredibili ingenij felicitate, eam consecutum fuisse gloriam, ad quam alij vix confecta ætate adspirant, cum quinto supra vigesimum anno, quo omnium mœrore occubuit, excedens è viuis, vita feliciter honestis officijs, & laudibus cumulata, sit adeptus immortalem hanc nominis celebritatem. Hic ego Hieronymi sapientissima Iurisprudentiæ responsa proferam? Achillemne producam, qui poeticum studium cum Iurisprudentiæ laude ita coniunxit, vt cum in vtroq; genere celebratissimus esset, dubium reliquerit, quonā excellentius emineret. Hic rè (eruditissime GASPAR, quem honesto hoc iudicio, & gentilis tui Ioannis Georgij contra maledicum obtrectatorem, assidere vehementer gaudeo) hicne Gasparem Auum tuum, hic nè Alcastum patruum recognoscam? quorum recentissima memoria, maiorum vestrorum claritatem non intermori posse declarauit, dum alter Bononiæ, Vgone Boncompagno doctore, qui postea ad summi Pontificatus apicem euectus Gregorij XIII. nomen retulit, eos in disciplina iuris, progressus fecit, vt cum insigniter excelleret, ipsum Vgonem in admirationem rapuerit, & amorem. Alter vero Patauij primùm, tùm Bononiæ Laurea Doctoratus, ideò insignitus est, quòd ob insignem eruditionem, vtraq; ciuitas tanquam alterum Homerum, suū esse præclarum hominem, iurè repetere posse arbitrabatur. Hic meam ad te, eruditissime GASPAR, compelleres orationem, qui tuorum gentilium gloriam ità sustines, vt tuam propè fecisse videare. Sed consultius, me conticescente, celebret Roma, quæ primos florentis ætatis ingenij fructus delibauit, dum in Collegio Clementino, auditorum frequētia, & acclamatione,

matione, te Aristotelem in rethoricis, & poeticis interpretā-tem, demirata est. Celebrent nobilissimæ Italiæ ciuitates, quibus eloquentiæ fontes sacris concionibus aperuisti, celebrent Iuuenatienses ciues, qui tuæ facundiæ viribus victi, Patribus tui ordinis, ædes mira celeritate exædificarunt; Celebret Minimorum apud Barium congregatio, dum eloquentię tuæ fructum, in sacris item concionibus in Archiepiscopali templo, toto quadragesimali tempore, insignis illa vrbs, & nobile totius Adriatici maris emporium percepit, & pro Cœnobij eorundem patrum ædificio, vnica exactione, ducentum nummos aureos corrogauit: Celebret Neapolis, Genua, Cremona, alięque Italiæ ciuitates, & dèmum hæc ipsa vrbs, quæ tibi hoc anno, in frequētissima Diui Moysis basilica, in magni ieiunij nuperrimè elapsis diebus, celebri in suggesto, concionanti applausit, quo in templo magni nominis oratoribus, ad eam laudem solùm patuit: celebrent Patres tui in Casertana præpositura, dū tenui, egenoq; cœnobio, vetustate collabentes ædes, quæ vitiosis parietum rimis vbiq; inimicum excipiebant imbrem, in maxima domesticarum rerum inopia, & solitudine, non solùm restitutas, sed amœnissimo etiam Pomario auctas contemplantur, quin, & Templum vastæ molis, Iulij Antonij Sāctorij Cardinalis Sanctæ Seuerinæ (cuius honestissima viget recordatio) auspicijs, & impensis cœptum, post obitum eiusdem intermissum propter ædificij laxitatem, à te egregia animi excelsitate, quinque mensium spatio, magnis fornicibus extructum, vtraq; parte peristilijs, & medianis columnis, marmore exciso, & expolito, ornatum vident, & diuino iàm cultui consecratum: celebrent ijdem in Genuensi Præpositura, quod templum Sancti Spiritus nouis Aris exorāsti, marmoreamque B. Virginis statuam excitasti, & lararium artificiosæ picturæ imaginibus, nouo in tua congregatione inuento, tuo ingenio depictum extruxisti, cum ibi eiusdem Congregationis Patres, sanctitate principes, insignibus elogijs à te honestatos, oculisque omnium expositos, ipsumq; demum Patrum domicilium, multis instructum ornamentis reliquisti. Hic tandem Roberti eruditissimi viri, memoriam repetā, qui musis omnibus æquè charus, nō tàm numero, & rhythmo, latialis, ethruscæuè poesis,

ſis, quam harmonico fidium modulatu, peritiſsimus fuit, Romanæ certè curiæ delicium, ni in ſuæ iuuentutis flore, quinto vix luſtro exacto, Tibure quò ſeceſſerat, in principũ Ateſtinorum Villa, omnium mœrore occubuiſſet, ſed luctum demortui abſtergat Reuerendiſs. Serrani, Roberto, fratris ſuperſtitis, nominis, & virtutis maieſtas, qui prothonotarij apoſtolici, intimi cubicularij, & Edeatræ officijs, à Sanctiſs. Paulo V. Pontifice maximo honeſtatus, in Palatina Romana curia ita effulget, & eminet, vt in eo vrbs vniuerſa non modò in politioribus litteris eruditionem, & in Iuriſprudentia peritiam ſuſpiciat, & colat; ſed animi mores candidiſsimos, religioſiſsimæ vitæ, & Chriſtianæ virtutis exempla, & pietatem in egenos miretur impenſius. Nec prętermittendum arbitror Reuerendiſs. Hieronymum, Serrani nepotem, bonarum artium florem, & ciuiliũ legum, & prudentiæ ſacrarium, qui ab eodem ſummo Pontifice Paulo V. Rauennæ Vrbis Gubernator electus, eo in munere, tantam ſibi peperit famam, & laudem, vt ciues illi gentilitia Triſsinorum inſignia, excidi, & pingi publicis in locis ad eius nominis æternitatem, paſsim curarint. Omitto Petrum Franciſcum poeticę laudis gloria clarũ, & architectandi ſcientia celebrem, qui in Triſsinea familia lauream poetarum nunquã areſcere poſſe, & ingenia ſemper fęliciſsime floruiſſe declarauit. Certè dum vos recolo, ſubit in mentem Oldradi gentilis veſtri, quem vos hac ætate virtute, æmulatione, ſi non fortuna, videmini exæquaſſe: hic enim Mediolanenſis ciuitatis moderator renuntiatus, præclarè adeò eam prouinciam calamitoſiſsimis Reipublicæ temporibus implicatam tractauit, vt declaratam Mediolanenſium in fortunatiſsimum virum, & de ciuibus optimè meritum animi propenſionem, equeſtri marmorea ſtatua, quam in mercatorum foro Mediolani adhùc cõſpicimus poſteritas veneretur, cuius inter cętera ornamenta, illa recenſentur eximia, quod graſſantem hæreſim Catharorum, qui & Credentes dicti ſunt, magno ſit ſtudio inſectatus, quòd ſedulam Diui Petri martyris prædicatorum familiæ, in deturbandis hæreticis ſua auctoritate, & decretis operam iuuerit, quà propter DEFENSOREM FIDEI publicis, quæ adhuc extant marmore inciſis litteris fuiſſe videmus proclamatum

matum, quo illustriori elogio, tituloué insigniori, quem potentissimi huius sæculi Principes expetiuere, potuit honestari?

Nec verò, vt ad tertium nobilitatis gradum accedam, Trissineam familiam, Pallas minus in toga excoluit, quàm in sago, non minus latum clauum illi, quam paludamentum concessit. Incurrit in mentem primùm strenuissimus bellator Vectarus, qui à Grimoaldo Longobardorum Rege, foroiuliensium Ducaria dignitate donatus, celebri illo, ac penè prodigioso prælio ad Natisonem fluuium, sclauos factionis studiosos ingenti clade affecit, & pacem Italiæ, sedatis bellorum tumultibus, ac disiectis infestissimis barbarorum incursionibus restituit. Incurrit Alexander, qui oppugnata cum maritimis Venetis Rauenna, longobardisq; inuasoribus exactis, nobilissimam vrbem efflagitante Roma. Pontif. Gregorio restituenda Exarcho curauit. Incurrit Nicolaus, qui à suis ciuibus, in magno Italiæ dissidio, Vicentinæ vrbis Gubernator electus, mox ab Imperatore Henrico, pro quo fortiter contra Ardoinum militauerat, eiusdem vrbis dominatum pro se, suisque nepotibus obtinuit, maioribus postea ab Imperatore Conrado insignitus honoribus, cuius rei, testes hucusque sunt, præter vetustissimas tabulas, conflati ijsdem temporibus, Cęsaris auctoritate, in Vicentina vrbe, argentei, aureique nummi, in quibus gentilitium Trissinorum stemma cussum inspicitur. Incurrit Meliorantia Comes Valdanei, Dresseni, Corneti, & Charientę, bellator sanè impiger, manu, & consilio promptissimus, qui bellicos tryũphos posteris recensendos reliquisset quàmplures, nisi Actiolini Patauinorum tyranni, quem tuebatur necessitudo, egregium virum ab hac gloria importuna reuocasset. vicentinos enim penates ob id relinquere coactus, Veronam ad Actiolinum transfuga vita honestissimè perfunctus, etsi militiæ trophæa, non tamen virtutis bellicæ sæpius declaratę commendationem, compressit, qua etiam in vrbe ponè templum diuæ Mariæ in organis sacrum, erectum est ei sempiternæ memoriæ, quod adhùc extat marmoreum sepulchrum, & ornatissimum virtutis monumentũ. Sed Vguccionis Meliorantiæ filij, non est contegenda laus, qui à Federico II. Imperator. ad quem, in magno patriæ dissjdio cum Zufreddo fratre confugerat,

gerat, prætorianorum equitum ductoris munus obtinuit. Incurrit alter Nicolaus, & operum magnitudine, & nomine magnus, qui post exantlatos militiæ labores, exturbatiſque ex agro Vicentino, ſuiſque caſtris regulis Scaligeris, dùm honeſto in otio quieſceret, nobilem, & vberrimam ſoli eiuſdē partem, propè Alpes, Clampo, Agnoque fluminibus irriguam, quam à ſuis Auis, & Atauis, hæreditario nomine ſuſceperat TRISSINEAM VALLEM nuncupari voluit, cuius rei Agni fluminis accolæ, monumētum, quod hucusq; in Eccleſia ſancti Clementis viſitur, in lapide marmoreo excitarunt. Incurrit alter Ioannes Georgius militaribus clarus trophæis, qui caſtra omnia eiuſdē TRISSINEÆ VALLIS, pulſo Picinino magni nominis duce, Venetæ Reipublicæ Imperio adiecit. Incurrit Leonardus ſacri Romani Imperij Vicarius, & Maximiliani inuicti Cæſaris capitaneus Generalis, qui ſtrenuè adeò decertauit ad gloriam, vt màgis ipſe egregijs actionibus, & incorrupta fide, & quaſi alter Attilius Regulus, extrema etiam vitę periclitatione, adiunxerit muneri, quàm receperit dignitatis. Incurrunt poſt hos, quatuor illa fulmina Martis, cataphractorum equitum Duces, Ludouicus, Alexander, Nicolinus, Bonifacius: quorum primus, & militiæ laude, & poeticæ virtutis gloria præclarus, Muſas etiam, vèlut peltatas Amazonas, inter armorum ſtrepitus, victrices incedere poſſe declarauit. Alexāder verò in magno rerum venetarum diſcrimine, furentibus cameracenſis fœderis principibus, fide incorrupta, & magno animi robore dimicans, magnam ſibi beneficèntiſsimi Senatus gratiam peperit, multoſque quos promeruerat honores obtinuit, tertius aùtem Nicolinus diro illo apud Bononiam conflictu, dum Gallica arma Italiam concuterent, ſtrenua dimicatione, hoſtibus patefecit, latiam virtutem, vel in captiuitate, nō poſſe ſuccumbere. Quartus demū Bonifacius, qui Nicopolim prius, mox Dalmatica in prouincia, binis cataphractorum alis, diuturno cōflictu conſtantiſsimè Caſtrum nouum oppugnàns, ad deditionem coegit. Eo in bello, quo ſancito fœdere Paulus III. Summus Pontifex, Carolus V. Imperator, & Senatus Venetus, coniunctis armis, hoſtiles Turcarum iniurias propulſabant. Hic ego, quid Iacobum prætereo virū om-

omni commendatione dignissimum, multis laudibus celebratum, ab omnibus ijs, qui partæ à nostris apud Echinadas, de christianæ fidei hostibus insignis victoriæ trophæa; historico stylo, descripta reliquerunt. Cùm enim in triremem, quam gentiles sui à sacro illo fœdere excitati, ære proprio, pro fide, & patria armauerant, & ille trierarchi munus exercens tutãdam susceperat, Turcarum non vna, sed plures simul triremes magna irruptione, impetum fecissent, militesque sui, hostium multitudine perterrefacti, animum despõdissent, solus è puppi nudato ense, irruentes Turcas, tanquam alter Cocles repressit, plurimis trucidatis, deturbatis alijs in profundum, & si vnum Iacobi iugulum petebant omnia hostium tela, eorum tamen conatus fregisset, nisi tormenti bellici ictu petitus, triumphantium in cœlo militum copias, suo interitu auxisset. Neque verò dicam, quàm multos Belgium, illa nostrorum temporum ob acerba, quibus assiduè vexatum est bella, militiæ exercitatissima palæstra, Trissineæ familiæ bellatores educarit; Marcum enim Antonium reticeo, bellicis militiæ laboribus innutritum, qui ob incredibilem rei militaris scientiam, felicitatem, auctoritatem, inter bellicos Serenissimi Principis Archiducis Alberti consiliarios adscriptus, prudentiam in consilijs, fortitudinem in periculis, ità declarauit, & fidem, vt deuotum catholicæ maiestati caput, dum perduelles à Slusana obsidione auertere conaretur, plumbea glande per guttur traiectus, in Cassantij insula, celebri in certamine, vitæ profusione honestissimè litarit, cui viro iusta parentalia Bruggarum ciuitas, funestissimo comploratu, & honoraria pompa, qua insignioribus ducibus, & dynastis parentatur, iubente id Serenissimo Alberto, in Ecclesia Sancti Francisci persoluit, cuius etiam meminit Pompeius Iustinianus, insignis nostra ætate scriptor, & miles, in suis cõmentarijs de Bello belgico, quos manu scriptos reliquit. Vetustissimæ dèmum, & lectissimæ nobilitatis, argumenta multa suppeterent principum coniugia quamplurima, quibus gens Trissinea claruit. Vnum ex multis referam, prudentissimæ nempè, & pudicissimæ fœminæ Veronesiæ Scaligeræ, inclyti illius Mastini Scaligeri Veronensium Principis filiæ, quæ, vt testantur illi, qui Scaligero-

rum

rum ſtemmata recenſuerunt, & publicis expoſuerunt tabulis, tædis connubialibus, & nuptiali thalamo Comiti Iacobo Triſſino iuncta eſt, & non tàm intulit, quàm reperit in Triſsinea familia nobilitatem Itaque videtis, Auditores, quem virum petã: deliri Boccalini delphica illa ſcõmata, conuiciorũ cloaca, & colluuies, & inurbanæ dicacitates. Videtis quam indignè, de vſurpato AVREI VELLERIS phrœnoſchemate callidã illã inſtruat accuſationem. Cognoſcitis .ſ. tot præſtãtiſsimis heroibus fœcundam, & fœtam Triſsineam familiam, argoo celebratiſsimo Nauigio quàmſimillimã, ad vellus aureũ virtutis, gloriæque fortunatiſsimè adnauigaſſe. Sed, àgite, qualis heros in hac Argo aduectus Ioannes Georgius extiterit, iam perpendat ludionum epitome Boccalinus, vt ſciat quem virum amarulentiſsimo illo ſuo facetiarum felle reſperſerit, & rabidis centurijs icerit, quàmquam minimè ſum neſcius ſcenicum elucum Boccalinum, conſultiſsima ſententia, in hominem, quem ſciret celebritatis nomine clariſsimum agere voluiſſe Ariſtarchum, (vel, vt verius loquar, Boccalinum) quod fortè ſuis illis venenatis dicterijs, & mendaciorum culeo, ſperaret ſe poſſe cum ornatiſsimis viris, & erudi tiſsimis, ingenij contentione, de dignitate, & excellentia decertare. Vèrum tu nè vecors, & Sciole Boccaline cum Ioanne Georgio de generis nobilitate, quam inſulſè in aurei velleris ſymbolo declaratam irrides, cum non poſsis, audes de ingenij præſtantia contendere? Bone Deus anſer olori, bubo luſciniæ, noctua aquilæ, graculus fidibus, pica ſireni, ſus Mineruæ, amurca oleo, frondes fructui, vmbra ſoli comparãtur? Ingenium tuũ, tuo te pede metire, ineptiſsimi, & inſulſiſsimi congerronis, linguacis, & morologi, animus nugalis, & popularis perridiculæ ſeruiles, humiles, ioculares, & pedeſtres ſententiæ, ſtudium illiberale, vanidica ſcripta tua, non lucernam, vt illa vigilantiſsimi Demoſthenis, ſed muſcerdas olent, Smintheo potius, quàm parnaſsio Apolline digna. Noli de hac graui in te animaduerſione conqueri, nè graue litteratorum iudiciũ, in tua cauſa iniquum accuſa, eſt oratio mẽtis interpres, & cordis ſunt ſcripta, orationes. Quid igitur dum aliena ſcripta vitiligas, ea redolent, quæ poſteritati conſecraſti, Murcia non

Aureũ vell° Io. Georgi Triſſini impreſſa

non Minerua dictante ingenij tui monumenta? Quid ſapiunt accurata diligentia, ſolertique lima elaborata noua illa tua Pirrhandrica commenta,& dyonyſiaca ſcommata? qualis in illis tuis ſillis,& nugis,fimeto, & latrina dignis mentis facies elucet? Tuis te pingam coloribus,archigenis, & Anticyra indiges, nouimus ex genere dicendi,ex olidis ſententijs, exſuccis argumentis, inamœna oratione,qua te planè totum, vt noſtrorum temporum omnium irriſor ſannio,aſilus aculeatus, & fucus moroſus, ſed Bauio, & Meuio inſulſior, & Pattęcione calumnioſior, ex fęce, & proluuie ſatyricorum emergeres, ad Menippum,& Ariſtarchum,ad Archilochum ſtudioſè conformaſti. An liberalis prudentisque hominis eſſe arbitraris,in hominum famam,acerbis dicterijs conuolare, illuſtria pręſtantiſsimorum virorũ facta vulpinari,doctiſsimorum quorumcũque ſcripta naſo ſuſpendere, decachinari,genuino mordere, canina dicacitate,& inſectatione percellere.Noſti,quę Seneca ſapientiſsimus aliquando ſcripſit, & dignum Socrate apophthegma duxit, rem ſcilicet eſſe dijs,& hominibus exoſam,infamare virtutes, & malignis ſermonibus ſancta violare; decebat nè ciuem Romanum neglecta maieſtate Patriæ infami holophantarum arte, chenica alienis in terris aucupari, æquũ nè erat leguleium,quin togatum iam doctorculum poſthabitis vmbriferis lyceis, & doctiſsimorum virorum gymnaſijs, conductitia mercede, in triuijs, & compitis publicitus paraſitari? Quam ſtudioſi, & vrbani viri partes eum proſequi exiſtimas, qui à nullius ſe temperat morſu,qui in celebres quoſquè viros ſecurim, & plagas infligat,aciem calami diſtringat, eorum elucubrationes linguæ iaculo confodiat, acerbè, direque perſtringat, omnium gloriam ſtudeat obſcurare? Hoccinè eſſe cenſes politicam viuendi rationem, quod iactas,præſcribere? Hoc nè præcepta morum,& officia ſtudioſi hominis edocere? Sed qua orationis grauitate id præſtas? quàm grandi,ornatoque dicendi ſtylo: omnia tuis in ſcriptis abſona, diſſentanea,inculta, humilia,& Lesbijs digna,nihil reconditum, vel atticè dictum, nihil hominis frugi, ſed oſcè multa, & putidè, ſordida omnia, & ignominioſa, Pyrricho rypographo digna, è medio petita, ex triuijs interdum, & tuis fidiſsimis

ganeis,

ganeis, in quibus diem tandem clausisti extremum accepta, orationis genus flacidum, impexum, vietum, dumosum, lacunosum, populare, & scurrile, subdolo mercimonio accommodatum, quod nec succum, nec sanguinem refert in venis grauium sententiarum, vt præter scurriles quasdam affanias, friuolas gerras, garrulas apinas, tricasque, & si quid vilius istis, quod è copreis Musarum papyris, cum mediastinorum turbę Parnassi ascitus, scaphia stercorosa detergeres, deprompsisti, nihil admiremur. In omnibus demum scurraris, desipis, ineptis, deliras, elatras, tricaris, cachinisque dehonestissimis, inuenustis iocis, inscijs illusionibus, incogitatis diris, probos viros lancinas, & incessis. Omniaque à te edita, gibbera sunt & deformia. At verò confer te ad Ioannem Georgium Trissinum Italicæ Heroicæ poesis lumen, vel verius numen, huius ingenium vt acutum, disertum, comptum, numerosum, & graue, ita quæ reliquit ingenij monumenta omnium confessione dignissima, quæ æternitati consecrentur: quàm multos ille, quàm eruditos libros maxima doctorum hominum commendatione posteritati elaborauit, cuius in scriptis reconditam eruditionem admirantur omnes, non solùm qui politioribus litteris delectãtur, sed qui peritioribus disciplinis affatim imbuti, grauiora, & occultiora in aliorum scriptis requirunt. Suspiciunt enim eruditi, & colunt exquisitam, variamque rerum omnium cognitionem, subtilitatẽ, acumen dicendi: agnoscunt illius, & amant in soluta oratione musculos, & neruos, in carminibus elegantiam, maiestatem, in vtroque verò genere prædicant grauitatem: iubas, toros, amaritudinem interdum, instantiam, non raró suaues tractus, ἤτημα τα ἀγονισματα, omne dèmum, quà verbis, quà sententijs elaboratam dicendi rationem, & cuncta plena esse pondere, & læuore docti omnes fatentur. Ioannes Georgius, nulli antèa ethrusco sermone scriptori, peruiam, Parnassi collis summitatem incredibili ingenij solertia, sibi patefecit: nàm quamuis nobilissimi poetæ Franciscus Petrarcha, & Dantes Aldigerius, ille lyricis, hic grandioribus poematijs, laudis poeticæ gloria insignes celebrarentur, nullus tamen antè Io. Georgium, ausus est grandiori Epici carminis stylo heroicas actiones Imperatorum, trans-

trãſmittere ad ſeram memoriam poſterorum, nullus paludamenta Imperatorũ, & Regum ſyrmata in ſcenam tragico dramate perducere. Hic primus maxima ingenij felicitate, Epicũ poema ethruſcis verſibus cõponere aggreſſus, illud perfecit, vt ſecundum iàm Homerum Italis Græci, iurè poſsint inuidere. Latini verò non Grçcis Sophoclem iàm inuideant, vel Ariſtophanem, vel Plautum Siculis Vicentini. Hic enim prudentiſsimi Imperatoris Iuſtiniani magnum illud opus, ITALIAE LIBERATAE à ſtrenuiſsimis bellatoribus, egregijsq; Ducibus, Beliſario, Narſiteque, feliciter peractum, grandi ſtylo, epicis carminibus concinnandum æternitati, ac celebrandum dedit: Hic SOPHONISBAE reginæ elegum ac calamitoſum euẽtum dramate expreſſum, Italicam in ſcenam, petẽte Leone X. Pont. max. primus produxit. Hic antiquorum poetarũ, qui comicę poeſis lauream adepti, gloriæ terminos poſteris circumſcripſiſſe videbantur, ſtrenui adeò concertatione ingenij adæquauit, eruditiſsimo Poemate, metro ſcripto, quod SIMILLIMOS inſcripſit (cuius meminit Torquatus Taſſus in dialogo de nobilitate,) vt quotieſcumq;, comicum illud carmen lectione percurro, ipſa ſe mihi antiquæ poeſis facies verendo, grauique aſpectu referat contemplanda. Hic Italici ſermonis præceptiones, & rectas loquendi, ſcribendique formulas, ſcriptis de Grammatica egregijs commentarijs declarauit. Hic poeticam facultatem eruditis elucubrationibus adeò illuſtrauit, vt antiquorum poetarum induſtriam, & eorum, qui in Italicum ſermonem, muſas nõ inſuauiter deuocarunt, adamuſsim patefecerit. Vnusq; nobis Io. Georgius, ſuis de poetica facultate præceptis, faces ad Heliconem prætuliſſe videatur. Hic præcepta edidit Rhetoricæ, & eloquentiſsimus ſuorum temporum orator, ſummo cum ingenij acumine facundię ſuę, lacteam eloquentiam, multis, & difficillimis legationibus apud magnos Reges, & Principes ita ſæpe declarauit, vt & eorum ſibi gratiam conciliarit, & magnam apud omnes auctoritatem. Hic à viro doctiſsimo Demetrio Chalcõdyla atheniensi, tanta ingenij felicitate, grçci ſermonis latices hauſit, vt ipſo Pomponio equiti Romano, Ciceronis amicitia celebri, ATTICI, cognomen paucorum menſium curriculo, ex ſui

præcepto-

præceptoris ſententia, verius promeruerit: Magiſtro benemerenti gratiſsimus, cui Mediolani vita functo, monumentũ marmoreum in templo PASSIONI Seruatoris noſtri ſacrum excitauit. Sed quàm eleganter latino carmine exilij infortunium (quod tanto Viro, virtutibus exornato, fortunatiſsimum cecidit) Seuerino Boetio in omnibus æqualis, conſolatus eſt. Quod fuit ſcribendi, commentandi genus, in quo Io. Georgius cum maximè excelleret, & ingenium, & ſtylum non exercuerit ſuum? poeticum, oratorium, hiſtoricum, epidicticum, dialogicum, dramaticum. Omnem demum politioris litteraturæ rationem, incredibili ingenij felicitate complexus, admirabili quoque ſcribendi elegantia, ſuas eruditiones expoſuit. En imperite Boccaline, quem virum, furuis illis tuis cẽturijs, & mucidis ſcriptis proſcideris, eruditiſsimum eruditorum, poetarum elegantiſsimum, oratorum facundiſsimum; Quem ſummi, & potentiſsimi Principes, maximis honoribus honeſtarunt, muneribus auxerunt, dignitatibus exornarunt. Cuius virtutem Leo X. Summus Pontifex, ille, qui erudita, & amœna ingenia, ſagaciſsimè ſubodorari ſolebat, vt ampliſsimo cõſtitutam faſtigio, ſuſpexit? Coluerunt potentiſsimi Imperatores Maximilianus, & Carolus, apud quos honeſtiſsimis perfunctus legationibus, vt incredibilem ſui admirationem excitauit, ita gloriam comparauit ampliſsimam. Hunc tu Boccaline ſycophanta, alienæ vitæ penſiculator, ſatyricis tuis ſtrophis, & quæſtuoſis cantilenis, dignum exiſtimas, quem laudatiſsimi viri magnis encomijs ſunt proſequuti? quem Palladius ille noſtrorum temporum in diſciplina architectãdi Vitruuius, ſuũ doctorem cognouit, magiſtrum prædicauit. Huius tu gloriam obſcurare, dentatis ſalibus, & bullatis nugis, inſolẽtiq; cõtumelia contendis? Quem Carolus Sigonius lumen illud hiſtoriæ, illuſtri, ac immortali ſuo ſtylo, dignum exiſtimauit, qui clariſsimi hominis geſta ſcribere aggreſſus, niſi ipſe interijſſet, ab obliuione, & interitu vindicaſſet. Huius tu æuo glorioſiſsimè perfuncti nomen, inſulſiſsimis tuis iocis, & poſticis ſannis, in riſum, & contemptum vocas, cuius memoriam ornatiſsimis monumentis conſignatam politiſsimi viri omnes coluerunt? cuius vel etiam cineres, & veſtigia gloriæ, venerati ſunt.

ſunt. Hic ego Auditores, ludionem hunc Parnaſsi, alienę famę prædonem, ad inſignem illum Marcum Antonium Sabellicū, in culto illo Carmine CRATER VICENTINVS in ſcripto euoco. Hic ego ſummum Pontificem Vrbanum VII. apello; quorum alter ſuburbanum Vicentiæ pomarium, magnificentiſsimis, & ornatiſsimis ædibus in pago Criccoli nuncupato extructum, quod TRISSINEAE ACADEMIAE nomen hucuſque retinet, elegantiſsimis verſibus exornauit: alter verò, quo tempore nondum Pontifex, Apoſtolici Nuntij apud Rempublicam Venetam munus obiret. Cum interdum negotiorum mole liberatus, ad ſubleuandas animi curas, ad Vicentinos, quos ſummopère diligebat, diuerteret, honeſtiſſimis contemptis hoſpitijs, quæ munificentiſsimi illi ciues, in ipſa ſua Vrbe ſumptuoſiſsimè appararant, vt digno honore ſpectabilem virum, & Archiepiſcopum ampliſsimum exciperent, eo ſolo nomine, non procul ab Vrbe Vicentina Criccolinum Io. Georgij Palatium elegit, quod aliquando doctiſsimi Viri Muſæum, & Academia extitiſſet, perindè parietes illi eruditionem, ingenium, facundiam, elegantiam, Muſas ipſas, & Apollinem Io. Georgij Triſsini, adhuc ſpirare viderentur. Et tamen vnus Bubo feralis Boccalinus, alienæ laudis lanius, de obſcurata tanti viri fama, fuliginoſa illa ſua mendaciorum officina, ſperat ſe poſſe triumphare, cuius nominis gloriam, celebritatem quicumque, vel maiorum, vel noſtra ætate habiti ſunt eruditi, non ſatis ſe poſſe laudibus exornare iudicarunt. Quàm exiſtimas (cogor ſæpius te compellare) habituras illas tuas ſuppuratas centurias, theatrales & pudēdas tricas, apud poſteros auctoritatem, cū à laudatiſsimis hominibus illuſtria de Triſsini virtute teſtimonia repetent, cum encomia legent, cum inſignia gloriæ monumenta contemplabuntur? An præclara ſummi Pontificis Leonis X. in epiſtolis Card. Bembi cōſignata commendatio, an frequens, & illuſtre Pauli Benij eruditiſsimi hominis, teſtimonium in ſuis lectionibus academicis, & adnotationibus in Torquatum Taſſum, cū Triſsini memoriam ſumma cum laude proſequitur. An ipſius Torquati Taſsi, noſtrę ætatis Poetæ poſt Io. Georgium Triſsinum eruditiſsimi, egregia de eiuſdem Triſsini virtute teſtificatio, qui

amicis suis, cōfirmare frequentissimè soleret, se cum Io. Geor gio Trissino sub ceruicali cubare, illiusq; poemata nocturna, diurnaq; manu versare: an tot præclarorum hominum auctoritas, an illud præclarum Vicentina Sancti Laurentij in Ecclesia, erectum suo cenotaphio epitaphium (eius enim ossa Romę cum Io. Lascaris cineribus asseruantur) maledicentiæ tuæ labem non deterget, non obruet dicacitatem, irrogatam satyricis scōmatibus contumeliam non obscurabit?

Sed iam tandem Auditores ab acutissimo isto grineo pantomimo, sed deside, fatuo, & ignauissimo, inustam Io. Georgij notam, quàm grauiter, quàm seuerè, quàm iure videamus. Equidem cùm quod primum criminatur, mecum ipse repeto demiror, & horreo istius salacissimi, & lymphatici delatoris audaciam, & petulantiam admiror, qui acutissimum inuentū, sola irrisione se satis potuisse condemnare arbitretur, nullam proferat accusationis rationem: nam si eo criminandam nomine Io. Georgij industriam noua litterarum adiectione existi mat, quod infęlicissimum sit euentum consecuta, & cum ipso auctore consenuerit, næ, iste iniquo iudicio in discrimen famę reum agit innocentem, cum dolere vicem hominis laudatissimi debeat, cuius tàm malè perditæ, & euigilatæ sint noctes, in exornandis italicis characteribus, prorsus irrideat calamitatem: quam multi nunc in sordibus, ac situ iacerent diuersarū nationum, & sermonum characteres, qui maximum splendorem, & cultum receperunt, nisi eruditorum quorundam homi num industria accessisset, qui nouis inuentis, lumen auxerunt litterarum? Hebræi litterarum notas non tàm multas initio habuerunt ad scribendum, sensumque animi absentibus expri mendum, vt non sine labore consignatæ characteribus voces, ab eruditis exciperentur; At vbi industrius ille, iuxtà, & eruditus Esdras, nouis inuentis exornauit, ea est hebraici sermonis elegantiæ, & intellectioni fax addita, vt iam notis Esdræ cum est illustrata scribendi ratio, suum quasi cognouerit exortum. Quid, cum deinde, qui temporum progressionibus sunt consecuti eruditi, hebraicas litterarum notas punctorum sym bolis auxerunt, quæ, qualis, quanta facta est accessio hebraicæ doctrinæ, & eruditioni? Hoc si posteritas eruditorum hominū

inuen-

inuentum improbasset, minus illud commodum, quod nunc percipit maximum, diuinus ille sermo fuisset habiturus. Omnes artes, & disciplinæ, rudibus initijs cęptæ, factis tandẽ progressionibus adolescunt. Hæc verò ipsa communicandæ absentibus animi motionis inuentio, agrestia natalia, & planè subhorridos agnoscit parentes, quæ tamen tanquam vrsæ partus nouis posterorum accessionibus suis, ita est partibus conformata, vt ad omnes tandem numeros absoluta videatur. Nam si vltimam temporum memoriam reuocemus, cum philosophia, primo nondum egressa puerperio, inter Aegyptios adhùc vagiret, eorum, qui latentes animi sensus symbolicis notis arcana pandere incęperint, primi Aegyptij celebrantur. Sed isti expressas animalium effigies, ad cõsignatas animi motiones suas accommodabant, qua tamen ratione difficile est concepta animi vota, consilia, cæterasque affectiones contexto sermonis nexu, perpetuaq; oratione clarè, distinctèq; edisserere. Quare celebratur Menon Phoroneo æqualis, & Mercurius Thoyth, cum eorum alter inuentor, alter vero primus fuerit scriptor litterarum Aegyptiarum: prætereo nunc Linum Thebanum græcarum litterarum auctorem, & Cecropem Diphyetem, qui dum Athenas regeret, Gręcis litteras tradidit: sed quantam sibi peperit laudem Cadmus ille, qui dentium Draconis satu, obarmatos homines in lucem dicitur à Poetis deuocasse, philosophiamq; præclaro litterarũ inuẽto, primus adduxit eloquentem: eo enim commento, sapientissimi Poetæ expresserunt, inaratos litteris significantibus exiguæ membranæ sulculos, ligone, calamo, colono, mente, veluti semina commendata, efferre in fructus, hoc est animi cogitationes, & quasi sensus hominis obloquentes. Quæ deinde inuentio ab omnibus, quæ aliqua humanitate imbutæ sunt nationibus recepta, longius maximo sapientiæ commodo, & Philosophiæ prouentu ad posteros manauit. Verum nulla vnquam fuit, tã accurata, tàm solers, tàm sagax, quæ perfectum, & omni ex parte excultum litterarum inuentum auctoribus suis acceptum retulerit, vt non aliquem cultum, vel nitorem ab alijs additũ commendarit. Palamedes ex illo Gruum volantium composito agmine, nouas litterarum species Græcis dedit; quin & Si-

 monides

monides Melius, & Epicharmus ſiculus, Græcorum characterem, magna doctorum hominum acclamatione auxerunt: Primum enim quatuor adinueniſſe græcas litteras, duas alterum teſtatur antiquitas. Et ſapiens ille Pythagoras myſterijs, vt ille venditabat, maximè fœcundam litteram inuenit, quæ omnes plauſibili acclamatione eruditorum comprobatæ, ſuis auctoribus magnam laudem pepererunt. Omitto ſanctiſsimos Chriſtianæ Religionis Patres, Hieronymum, & Cyrillum, qui Illyricum ſcribendi characterem nouis adinuentis litteris, non tàm ad elegantiam, quàm ad abſolutam, perfectamque rationem reuocarunt: Omitto Sanctum Io. Chryſoſtomum, qui Armenis nouas ſcribendi notas propoſuit; Omitto Herculem Aegyptium, & Demerathum Corinthium, quorum adhuc viget memoria, cũ ille Phrygios, hic Hetruſcos excogitarit characteres: Ille dèmum celebris Antiſtes Vlphilas, inſigni à grauiſsimis Viris præconio celebratur, dum ſcribendi artem Gothicis adinuentis litteris, plurimum auxit. Agè verò ipſa Romana Pallas, cum iam cæteris armorum, & litterarum gloriam ademiſſe, cum omnes, & loquendi, & ſcribendi formas abſolutas, tanta eruditorum, & eloquentium hominum luce habere videretur, aliquid ſibi deeſſe demirata eſt, cum tres nouas litterarum imagines, à Claudio Imperatore cognouit ſapientiſsimè inuẽtas, & euulgatas. Sed Boccalini perperi, & Bœotij ingenij hominis, craſſa tandem, & rudis conticeſcat inſcitia, & calumniæ faceſſant, dum fœminas nõnullas, quæ in exedris peritorum, nullum ſibi vendicant locum, nullius auctoritatis, in re litteraria eſſe cenſentur, à primis illis ſcriptioribus, ſummis laudibus euectas intelliget, ea ſolùm de cauſa, quòd nouas litterarum formas inuenerint. Quare Iſidem reginam, Nicoſtratam Carmentam, Aegyptiarum alteram, alteram Latinarum litterarum inuentricem, multis adhuc elogijs, Fama commemorat. Sed enim, planè neceſſe eſt. Auditores, cum omnes nationes, & gentes non ſolùm diuerſo cœli climate, moribus, diſciplina, ſed etiam ſermone diſsideant, habere ſingulas proprios loquendi quoſdam modos, voces, enunciandi rationem, accentus, ſonos ad animi affectiones accommodatos, qui ſcripturæ deindè, non niſi proprijs quibuſdam litteris poſſunt

denotari,

denotari, vt illis veluti ſignis, vocis depreſsio, eleuatio, & productio, ſonitus prolationis, concinnitas, ſignificetur Transalpinos hic ego omnes populos in aciem prouocabo, quorum vernaculus ſermo, vel diſsimili vocabulorum varietate, Italicis auribus neſcio, quid inſuaue, & peregrinum obſtrepere, vel ſimili prolatione, intèrdum iucundè inſonare videtur. Hi omnes quamquam noſtris characteribus vtantur, attamen ad propriarum vocum ſonos, diuerſamque pronunciãdi rationem exprimendam, diſtinctum ſcribendi accõmodant modum, longèque alterum ſtylum in ſcribendis vocibus circumducunt, quà earundem litterarum geminatione, quà nouarum, & diuerſarum peculiari quoddam additamento, vt nos pronunciationis ignari, eorum in ſcripta cum inciderimus, vel legendo impingamus in ſcopulos, planèq; hæreamus difficultate enuntiandi, vel in noſtris noſtra minimè cognoſcamus. Nè multa, libros hiſpano conſcriptos ſermone, dum in manus ſumimus, nonnè noſtros litterarum apices, cum barbaris characteribus mixtos aſpicimus? vt primo aſpectu noſtratia, tùm peregrina contemplemur. Ita planè: At verò latini characteres omnes ad hiſpanas voces commodè exprimendas, energiam planè nullam habent, ad varios prolationis modos, ad ſonitum vocis temperandum. Quid igitur hoc pręſidio deſtitutus hiſpanus ſermo, Boccalino critico plagiario, ſperare potuiſſet, vel auxilij, vel ornamenti? mutire in ſcriptura, vel bleſus veluti bambulio, obſcurè, & inconcinnè orationẽ hiare ſemper debuiſſet, niſi eruditi homines, nouos latino litterarum elencho addidiſsent characteres. Et ita ſcitè cum elegantiſsimo ſermone actum eſt, & quod latium non potuit afferre, iberica induſtria contulit adiumenti, intruſæ, & appoſitæ ſunt aliæ litterarum formæ, & cæpit ſuo etiam plectro hiſpana ſcriptura ſoluere orationem. Quare ſi inuentio apud quãlibet nationem nouarum imaginum litterarum magno cum eruditorum applauſu vſu recepta eſt, & nouis ſubindè acceſſionibus ad elegantiam, & perfectionem eſt reuocata, ſi prudentes viri magnam ſunt laudem conſecuti, quod nouos ſcribendi characteres veteribus aſſuerint, ad explicandum ſermonis vernaculi, proprias affectiones, ſi neceſsitas interdum

cogit, & in italico ſermone multa ſunt verba, quæ nullis, vel accentu, vel litteris diuerſis ſcribuntur; animi tamen notas, ſenſusque diuerſos eadem exprimere, longeque diſsito vocis ſono proferri quam per litteras exarentur, certò ſcimus, præclaram Ioan. Georgij Triſsini induſtriam, flagifer ille matula Boccalinus inſano riſu proflabit? infenſis battologijs laceſſet? obiurgatorijs centurijs illudet? ò proiectam hominis audaciam, ò inſignem ridibundi aretalogi, & inſidioſi nugatoris petulantiam. Non videò, Auditores, vndè nàm oblatrandi cauſam poſsit imperitus hic mythographus, ariolus actionū, Parnaſsius æruſcator expiſcari. Quis enim non videt, geminas illas vocales, *O*, & *E*, (vt nonnullas alias prætermittam) quas Itali, à latino alphabęto ſunt mutuati, aliquandò obtuſo, ſæpè fatiſcente, & hiulco ſono eodem in verbo proferri. Sit loco exempli lexis illa Italica, *Toſco*, in qua ſi prima littera, *O*, preſſo elidatur ſono, hominem indicat in Tuſcia natum. Si verò pando, & hiſcente toxicum ſignificat. Eaſdem affert difficultates hæc altera lexis, *Mele*, Italis germana. Prima enim littera, *E*, ſtrictior exerta, poma ſignificat, laxior verò emiſſa, dulcem apum liquorem, vt innumeras alias omittamus voces, vel pueris ipſis notiſsimas. Quid ergo criminis commiſit Io. Georgius Triſsinus, cum verba quæ pronunciatione, & rerum, quas protendunt, ſignificatione, diuertiſsimas eſſe cognouit, diſsimili charactere cenſuerit, & docuerit eſſe diſcernendas, ſcripta ad Clementem VII. Rom. Pontif. hac de re eruditiſsima epiſtola, quæ Venetijs edita, litteratorum hominum teritur manibus. Ad phylacaſnè Pegaſeas, Traiano Boccalino inſidioſo Carcerario aganippæo, damnabitur? Non equidem, Auditores, quin potiùs in ſacra Parnaſsi panegyri, ipſius Apollinis imperio, Muſis interpellantibus, doctis efflagitantibus, Traiano Boccalino Heliconis apparitore, imò lixa, geruloque viliſsimo liueſcente, ab eloquentiſsimo viro Polydoro Virgilio, qui rerum inuentores, ſapientiſsimis encomijs illuſtrauit, laudibus immortalitate dignis euehetur. Nihil enim acutius hoc inuento, ad Italicam orthographiā exornandam, nihil ſapientius, nihil conſultius. Occurritur hac ſcita litterarum additione (loquar cum philoſophis) æquiuocationis

tionis in ſimilitudine vocabulorum importunis incommodis: pronuntiationis ſcopulos omnes euitamus, ſonitum vocis ritè, & appoſitè ad cuiuſque nominis energiam, ſermoniſque proprietatem adaptamus. Ergò accentus à Græcis mutuatos latina orthographia vſurpabit, vocalium diuerſitatem, litterarum geminationem, notam aſpirationis ad pronuntiationis cognitionem iuuandam, ad diſtinguendos ſenſus vocabulorum, & alia, quæ occurrunt incommoda tollenda; & non iurè poterit præclarum Triſsini augmentum litterarum Italica ſcribendi methodus excolere, vſu recipere? Quam ob rem? quod græci characteres minùs bellè cum latinis copulentur? Quod Italica ſcriptura peregrinis mixta litterarum imaginibus, minùs elegans appareat, & culta? nè adeò ſimus noſtrarum rerum amantes, vt peregrina aſpernemur, dũ commodiora repetere à noſtris, non poſſumus. Ridiculum enim eſt, & deſperatæ amentiæ argumentum, in maxima rerum egeſtate, longè aduectam recuſare annonam. Iuſtè, & honeſtè potuerunt Romani, leges à Græcis, diſciplinas, & artes, politicam ſcribendi rationem mutuari, quæ deindè tanquàm fęcundius tranſlata in ſolum, vberrimos edidere fructus, potuerunt vocabula ſignificantiora ſuis inſerere, quaſdam litteras ad ſe, è græca orthographia traducere, & Italica ſcribendi methodus, honeſta Græcarum litterarum quarumdam acceſsione, Triſsino eruditiſsimo Viro auctore, in maxima Italis ſcriptoribus exprimendarum vocũ egeſtate, ſola ſcurrilis ingenij hominis irriſione, & putido ſillo, nõ aliquo ratiocinatiuæ orationis, vel argumenti genere protrudetur! Sapienter, Auditores, & aptè, addo ſcitè, & prudentiſsimè egit, dum hanc nobilem litterarum additionem, in lucem euocauit, quamquam minus voto reſponderit euentus, nec poſterorum ſcriptorum conſenſus, quos pigritia magis, quã difficultas deterruit, ſapientiſsimi hominis conſilium benè fortunarit. Enim verò vrgebat Italici ſermonis neceſsitas, ad hanc prouinciam aggrediendam, addebat animos maiorum exemplum, ac planè inuitabat præclara eodem in campo nauata opera, hominum eruditorum, quorum labor, & induſtria magna cum laude, in exornanda ſcribendi ratione deſudarat.

ſudarat. Suadebat hominem honeſtiſsimum,gloriæ, & immortalitatis amantiſsimum, laudis quæ excelſum quemq́ue animum pulſat cupiditas,quam alij leuiore inuento,minuſuè neceſſario reportarunt. Studium Summi Pontificis Leonis Decimi in bonis artibus, & diſciplinis exornandis,quo egregium,& generoſiſsimum principem videbat incenſum,acres admouebat faces, auctoritas inuitabat, impellebat imperium. Quid? ipſæ Muſæ, ipſa Italica ſcribendi methodus, quæ deformata iacebat in ſitu, & ſquallore, & adhùc in maximo iacet infortunio, hanc opem à Ioanne Georgio Triſſino viro tùm erudito, tùm nauo, & induſtrio efflagitabat. Quid feciſſes impudens palpator Boccalinus,ſi ad tuum argutulum,ſed mimicum ingenium,italicus Sermo confugiſſet? ſi auxilium imploraſſet? ſi hac te interpellaſſet oratione? Vides, appollinee amanuenſis, quàm multis laborem incommodis, dum me floridum ſermonem, vocabulorum copia affluentiſsimum, ſonantem verbis, & ſententijs plenum, canorum, ſuaue, conatur ſcriptura adumbrare, & æquiuocationibus obruere, vides, quàm ſæpè ſimilium vocum expreſsio, ſenſum peruertat orationis: cognoſcis Italici ſermonis orthographiam eſſe multis deſtitutam notis quibus prothractiones vocalium, locutionis propriæ effectus, elegantia, & maieſtas exprimantur, ſenſusq́ue orationis paſsim peruertatur. Tuum eſt meæ occurrere calamitati, tuæ ſunt partes id perficere, quod alij, vel inſcitia, vel inertia, vel oſcitantia neglexerunt. Habes expeditam rationem mei exornandi, acutiſsimo ingenio excogitatam: habes ſtudium Principis potentiſsimi, bonarum artium amantiſsimi: habes eruditorum omnium prærogatiuam: iuua egentiſsimam, excole ſquallentem ſitu, exorna diuturnis iàm tenebris mœrentem, cultiſsimi,& elegantiſsimi ſermonis ſcriptionem. An adeò malè feriatus,& germinis arcadici auritus homo,iuſtę, & honeſtæ petitioni,aures obſtruxiſſes? Quid ſi ampliſsimi viri efflagitaſſent? ſi Apollo ille tuus commentitius ſua auctoritate interceſsiſſet? Fac Leonem Decimum,& Clemẽtem Septimum ſummos Pontifices, bonarum artium, & diſciplinarũ ſtudioſiſsimos Principes, Apollines eſſe,adiumentum hoc pro

Italica

Italica orthographia implorasse: quem animum, quam mentem suscepisses? intercessit pro Italica scriptione exornanda Ioann. Georgium Trissinum vterque Apollo, enixè rogauit, impulit ad subeundum onus sua auctoritate, confirmauit imperio. Quòd si in calamitosissimam temporum calamitatem, non posteà incidisset præclari inuenti euulgatio, ni bellum Italiam deformasset vniuersam, quo furente artes omnes liberales pènitus exularunt, & ni ipsam in vrbem, atque adeò cunctam Italiam Dux Borbonius infestissimis armis, intulisset omnium rerum, & simul bonarum artium vastitatem, optatissimum finem Io. Georgij Trissini industria, fuisset consecuta, quem ob armorum tumultus, vrbis, & Italiæ direptiones efferatamque belli Barbariem quibus artes omnes liberales pessumdatæ, pènitus exularunt, non potuit obtinere.

Venio ad alteram dicacitatis partem, qua virum honestissimum, generis nobilitate, splendoreque, virtutis, ac de bonis artibus benè meritum virulentus, & obscurus homo, solū maledicendi gloria, & mimicis artibus clarus incessere dolo malo non dubitauit. Sed hic, Auditores, quò me vertam? phręneticum nè an temulentum nostrum apellabo mastigiam Boccalinum? inscitiæ nè, an impudentię, an vecordiæ insimulabo? Enimuerò, vel istè ignorat egregios Ioannis Georgij Trissini in omnibus disciplinis, præsertim poetica arte susceptos, & felicissimè perfunctos labores, potuisse sibi honesto iure repetere laudem adeptæ (quam vellus aureum appositè adumbrat) laureæ, & gloriæ poeticæ facultatis, qui cum heroibus honestissimæ familiæ, virtutis, & nobilitatis Argo aduectus, Oceanum emensus laborum, ad nominis claritatem felicissimè adnauigauit; vel cum sciat, & præuideat eò Io. Georgij virtutem peruenisse celebritatis, & ipsa fama gloriosissimi Viri triumphis minorem fateatur; attamen suscepti aurei velleris phrœnoschematis, iustam, ac legitimam honesto, cuique viro concessam facultatem, in inuidiam insipienter vocat posteritatis. Quoquo me verto, admiror hominis fœdissimis modis criminosi, ad maledicendum libidinem. Adeste quæso animis, Auditores, Io. Georgius Trissinus vir laudatissimus,

ijs

ijs tempor bus floruit, quibus recepta inualuerat laudabilis consuetudo, vt qui magnos in virtute, & gloria fecissent progressus, vel cupiditate laudis inflammati, iter virtutis cępissēt ad animi vota, & consilia sua arcano symbolo depromenda, varia ingeniosissimè phrænoschemata, & symbola excogitarent: & ea accuratis expressa picturis, aut fabrefactis bull s impressa, contemplanda exponerent hominibus eruditis. Hinc Trisinus, qui heroicæ poesis ap icem, omnium acclamatione attigerat, humano fastigio celsiorem, tot, tàm doctis, tā varijs, tàm exultis poematibus in lucem emissis, qui Leonis X. Summi Pontificis authoratus imperio [quod paulò ante innuimus] tragicū drama calamitatis Sophonisbæ reginæ ediderat, qui Caroli V. inuictissimi Imperatoris auspicijs animatus, & auctoritate confirmatus, epicum Poema absoluerat, quo Italiæ partam libertatem elegantissimè decantarat aliaq; multa metro, & soluta oratione ediderat, iàm voti compos, post honestissimos labores, ingeniosissimum AVREI VELLERIS phrœnoschema argutissimo adiecto lemmate *ΠΑΝΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟΝ ΑΛΩΤΟΝ veluti arcanæ in animo sententiæ symbolum vsurpauit. Tum verò postquā lectissimus eiusdem filius Cyrus, poema illud eidem Carolo V Patris nomine donarium cōsecrauit, aurei velleris agalma, dimidiato in vmbone, sui auiti stemmatis, Imperatoris auctoritate, & concessione appingi voluit, quò facilius hac veluti tessera, è suo stipite deducta soboles, ab alijs, & Laudæ, & Vicetiæ, familiæ nobilissimæ, & numerosissimæ surculis, dignosceretur. Nihil hic, quod minus pudētem hominē deceat, perpetratum: nihil sibi vir amplissimus de poesi, & bonis artibus benè meritus, temerè arrogauit: nihil à munificentissimo Imperatore citra iustum, & æquum extorsit. Poterat hoc nobilitas generis, poterat claritas nominis, poterant labores, poterat virtus, poterat gloria poeticæ præstantiæ obtinere. Elaborato illo Poemate (cogor sæpè ab ijsdem gloriæ fontibus in hac defensione redordiri) nihil limatius, nihil elegantius (nihil confidenter dicam) quod ad poesim perfectiorem pertineat, diuinius. In quo pangendo adeò ad Homeri laudem accessit, vt ad omnes numeros, & partes poeticam imitationem in heroibus

* Qui quęrit inuenit.

roibus

roibus exprimendis, perfectè sit assecutus. In eo Vlyssis prudentiam, Achillis fortitudinem, in vno viro Belisario optimè expressam, in eo elegantissimis allegorijs, liberales omnes artes adumbratas; in eo ad morum compositionem, ad honestæ vitæ rectam rationem ineundam sapientissima præcepta proposita, innumeras sẽtẽtias, & apophthegmata, theologica philosophicaque theoremata, scita, & grauissima acroamata cordato, & graphico viro digna, & frequentissimos atticismos demiramur. Quàm scitè, quàm verè Pompei Trissine Io. Georgium auum tuum Criccolino in Palatio TRISSINEAE ACCADEMIAE medium inter Sophonisbam, & Italiam depictum, ab Homero poeticos haustus delibantem, qui sub Parnassi iugo poesis fontem singulis impertiuit, dum docti contemplantur, te nec illustriori, nec veriori elogio potuisse auum tuum cõmendare, omnium votis, & sententijs contestantur. Quod diuino in poemate Italiæ liberatæ, Homeri diuinitatẽ, & poesis excellentiam, cognoscant, & prædicent absolutam, & tamen vnus est inuentus nugiuendus circumforaneus Boccalinus alienæ laudis blatta infestissima, catophanta insidiosus, atque cachino Democriti explodendus, qui hanc Ioan. Georgij gloriam vellicarit, qui aurei velleris phrænoschematis vsurpatam possessionem, solis dicterijs, & lœdorijs, & aniculatum deliramentis in iudicium vocarit posteritatis. Profer causam criminationis furcifer, & stultiloque Thersites Boccaline, nec satis esse existima mimico scommate, forica, immo forijs digno, ineptis, mentitisq́; nugamentis, honestissimum virum irrisisse. Quid tibi acutissimo Momo, hac in re displicet? edissere tandem, si mica est tibi sani sensus. Supprimit silentio, Auditores, sola contentus argutia dicacitatis. Sed videor ego sententiam assequi; clamitat illa insulsissimi Trissinomimi dicacitas ab augustissimis Principibus, fuisse antè Io. Georgium symbolum illud aurei velleris vsurpatum: accusat hoc à Philippo Burgundiæ Duce, cui iustitia, & religio Boni cognomen indiderunt, fuisse primum in lucem euocatum: accusat à Carolo V. Imperatore, cùm iàm fortè antiquatum obsoleuisset, in pristinum splendorem restitutum, & nobilissimi ordinis equitatus iàm instituti tesseram conseruatum; quàmobrem maxi-

mam inuri priuato homini Io. Georgio notam temeritatis criminatur, qui amplissimorum Principum phrenoschemata, & ius equitatus instituendi fuerit æmulatus. En crimen, en causæ, cur celeberrimum poetã, stolidus, & pinguis Mineruæ blatteo, cur Italicæ heroicę poesis Principem, & parentem pasceolus iste fabularum accuset. O insignem hominis audaciam, nescis talpa loquax Boccaline, quàm multi, quàm graues, quàm illustres homines, hoc iudicio Io. Georgio patrocinentur? qui si hoc, quod obiurgas, crimen est, te accusatore, extremo famæ periculo, starent condemnati. Alexander Asiæ domitor, & triumphator, cũ nodi illius Gordij inexplicabiles nexus, obliquis spiris insigniter obuolutos, cæcisque capitibus implicatos dissoluisset, siuè facillimè inuento capite, vt Aristobolus scribit, siuè acinace, impatientia victus difficultatis secuisset, oraculumq; quo totius orbis imperium illi, qui nodum explicasset, portendebatur, vel impleuisset, vel elusisset, eius nodi effigiem emblemmati impressam pro phrœnoschemate habuit. Hoc idem Iacobus Zabarella vir ille, qui peripateticam philosophiam egregijs commentarijs illustratam, vnus nostra ætate pristinæ restituit maiestati, cuius erudita voce Patauina ciuitas personuit vniuersa, vsurpauit. Cæsar ille Augustus, qui Romanæ Reipublicæ imperium bellica virtute, & magnis rebus gestis conseruatum, & auctum, eidem tandem ademit libertatem, Anchoræ obuolutum Delphinum, cum programmate FESTINA LENTE argutissimè expressum cęlauit imaginibus. Hoc ipsum vir in politioribus litteris Aldus Manutius, dempta sententia suum fecit. Idem Imperator Capricorni sydus, cuius in natalibus aspectum felicissimum persenserat, insculpsit emblemmatibus, quo felicem adumbraret Fortunã: in hoc ipsum Cosmus Mediceus inuolauit. Arcades antiquitate, cùm primis nobiles, tùm à poetis, tùm ab historicis celebratissimi, Lunæ imaginem in schematibus, & insignibus depingebant: eandem in Turcarum toreumatib. & vexillis videmus renitere; eandem quamplures nobilitate illustres, virtute præstantes, gloria clarissimi viri suam esse voluerunt. Philippi Secundi Hispaniarum Regis pegmata, aulęa, coronides, Solis schemate venustabantur; eiusdem possessionem Comes

Albertus

Albertus Collaltus occupauit. Agamemnon, armamenta parmulam, Leonis effigie efferebat. Quid illa imago erecti Leonis Alberti Bauariæ Ducis monosticho insignis PARCERE SVBIECTIS, ET DEBELLARE SVPERBOS? Celebratissimæ sunt Romanorum Aquilæ, Gallorum Lilia; attamen nec Romanorum potentia, nec Regum Galliæ augustissima maiestas, alios, nè in eadem inuaderent, potuit absterrere. Omitto priscorum illorum Regum Osiridis Aegyptiorum, & Cyri Persarum antiqua symbola, Boue, & vertago expressa, à nonnullis nostri æui Academicis vsurpata Sed quid longius hoc phrænoschematum, & symbolorum censu progredior? nobilissimum illud spectrum, quod radij solis excusso imbre, guttantibus adhuc nubibus eleganter adeò venustis coloribus depingunt, dum quasi circino arcum inflectunt, eodemq; colorant nubes, quæ aduerso Sole lucem excipiunt, præpotentis Dei symbolum, & phrænoschema clementiæ esse, sacrarũ litterarum testimonio comprobatur; & tamen quàm multi Iridem subiecta sententia phrænoschemate adumbrant. Adũbrauit Catharina Medicea augustissima, & lectissima fęmina. Quamobrem si Io. Georgius Trissinus Boccalino versipelli accusatore, & indecenti derisore, reus de fama, nominisque existimatione periclitatur, horum omnium fama, gloria, dignitas, maiestas in discrimen maximum vocaretur. Vestra causa agitur potentissimi Principes, virique doctissimi, cõmune vobis cum Io. Georgio Trissino crimen à Boccalino libellione pierio dementato, & calumniatore deuio infertur. Depellite vehementem accusationem, futiles illius, & nugatorias exsufflate fabulas; insignem hanc à vobis infamiam remouete: diluite labem, quam renouata Cassij Seueri maledicendi libidine, vestræ gloriæ, nominisq; inspersit parasitaster iste Aganippæus. Quid hic consilij capiet Trissinomastix Boccalinus Auditores, cum tot præstantium hominum aciem, videbit pro Trissini patrocinio in se conuersam? conticescet? minimè verò; perfricatæ est frontis, nihil horum auctoritatẽ, maiestatem pensi habet, denuò oganniet, cum non vereatur potentissimorum Principum, & doctissimorum virorum gloriam rancidis, & cariosis impetere dicterijs, & vesaniente, &

exerto

exerto maledicentiæ aculeo obuium quemque petere. Sed liceat per nugacem turbulentum Boccalinum, impudentiæ asylum, istis omnibus vsurpata ab alijs imaginum symbola, commutatione sententiæ, sua fecisse. Licebitnè Trissino? Ardelio est magnus, peruicus, & refractarius homo noster Boccalinus Auditores, non deerunt subdolæ, & veteratoriæ cauillationes, non deerũt technæ, & anfractus, nouo huic Protheo, vel Acheloo, & pardali exuuio induere assueto, quibus ornatissimum virum, ab hac phrænoschematis possessione deturbet, præcõpositam habet accusationem, magnum facinus obijcit, magnumque scelus Io. Georg. Trissino, gentilitio nimirum familiæ suæ stemmati, symbolum illud inseruisse criminatur, iussisseq; eos, qui è suo traduce gignerentur nepotes, Trissinos ab aureo vellere dici. Vellem nè mihi temporis angustiæ, opportunam occasionem eriperent hoc loco, in supinam nugigeruli istius ignorantiam, ac maledicendi libidinem inuehendi. Occurrendum enim esset satietati vestræ, sed dicat quæso catillonum primipilus Boccalinus, quot illustres homines [nisi in historijs peregrinatur si rerum super recentem memoriam aliquando reuocasset] comperisset, ea phrænoschemata, & symbola, quæ vel militiæ, vel togæ præclaris actionibus conceperant, suorum gentiliũ insignibus bellè aptèq; adiunxisse? Comperisset si Paulo Iouio celebri historiographo credimus, Columnios inter Romanorum megistanas celebres, gentilitio stemmati addidisse, iuncorum palustrium manipulum, ventorum afflatu, in media palude agitatum, cum programmate: FLECTIMVR NON FRANGIMVR VNDIS. comperisset Franciscum Sfortiam mali cydonij effigie, addito hemistichio FRAGRANTIA DVRANT, auorum stemma exornasse. Comperisset quamplures ex illustri Carraphiorum familia, antiquam stemmatis imaginem æquilibrij symbolo nobilitasse. Comperisset Clementem VIII. Summum Pontif. nidum Columbæ pyræ impositum, & accensum, prophano illo obliterato carmine. FATO MONSTRANTE VIAM. quod Siluester pater eius vir eruditissimus patria profugus inscribebat, inter gentilitia sydera, & lacteum Iunonis splendorem renitere voluisse. Comperisset Othonem Vicecomitem, ex

Dra-

XXXIX.

Draconis ore infantem prodeuntem posterorum insignibus reliquisse, quod ipse eius nobilis victoriæ depictum esse voluit monumentum, quando trucē Saracenum Christianorū hostem singulari certamine deuicit, qui suam casſidem eodem decorauerat ornamento. Pudeat tandem, Auditores, obtrectatorē maledicentisſimum, captiosumque emisſitium pegaseum, iniquo iure, in præclarorum hominum famam, violenter suis cerbereis latratibus grassari. Desinat mordacisſimis, & probrosis illis salibus, & lęthiferis laniatibus, doctis viris sycophantari, & principes honestisſimos, qui maximam sunt gloriam, & laudem consecuti, in discrimen famæ apud posteros adducere, deponat suæ aganippeæ apparituræ dolosos, sonticos, tenebricosos, maledicentiæ lictorios fasces; comprimat mordacē illam maledicendi licentiam, proiectam audaciam, insignem petulantiam, inanem vaniloquentiam. Vos sibilis explodite Aud. Traianum Boccalinum conuiciorum corycium, crabronem contumeliosum, buccentem insidiosum, tenebrionem criminosum, inebram, & incendiariā auem, coruum non tabellarium apollineum. Cogor hic ego vestram non clementiam, non pietatem, sed fidem, sed iustitiam implorare: qui si hac mea defensione Io. Georgium Trisſinum iniquo iure reum à satyrico, vafro, & astu doloso conuiciatore, mente dimoto furore percito, hac causa in existimationis periculum productum censetis, de nouo hoc Laberio, & Sophone mimographo Boccalino, qui non Trisſinum solùm, sed omnes ferè, qui de litteris sunt præclarè meriti, eadem licentia, & libertate, suis infestisſimis nugis, & virulentis dicterijs perculit, eam sententiam feratis, quam lex illa Talionis, à Romanis olím decemuiris æneis exarata tabulis, & à S. C. Volusiano repetita denuò, præscribit, vt istius scripta, delphicas scilicet illas centurias, & lupanares, lutulentasque elucubrationes, scarrabęo nigriores, Camarina, & Mephiti pestilentiores, non tàm obelo iuguletis, & lituris coarguatis, q̃ ab omnium lectione proscribatis, & ipsum bucconem BVCCALINVM stellionatus crimine sæpè reū, nefarijs holophātarum mercimonijs fędū, iniecta prius procacisſimæ, & maledicæ suæ linguæ PASTOMIDE, quam pro gentilitio stemmate, vel vsurpauit, vel à suis maioribus veterinaria arte illustribus recepit, è contubernio agasonum Parnasſi deturbetis. *DIXI.*

Quoniam

QVoniam meminit auctor Epitaphij, cenotaphio Ioann. Georg. Trissini Viceriæ insculpto [reliquum enim tanti viri, quod claudi poterat, Romæ in Templo S. Agathæ in Suburra conditum fuit] illud hic tibi Lector subijciendum duximus, vt elatrantis Traiani Boccalini ineptum, & captiosum commentum, magis hebescat.

IOAN. GEORGIO TRISSINO Patritio Vicent. Poetæ, & Oratori Celeberr. tàm nobilitate, quàm doctrina, & integritate Leoni Decimo, & Clementi VII. Pont. Max. Nec non Maximil. & Carolo V. Impp. Alijsque Principibus acceptissimo, legationibus pro Christiana Repub. Temporibus difficillimis fœlici cum exitu apud eosdẽ peractis. Daciæ inde Regi destinato, in coronatione Caroli Imperatoris ad sacræ pallæ Pontificiæ nitentis ferendi syrmatis munus, insignioribus Principibus ad hoc ipsum aspirantibus posthabitis Bononiæ electo. Aurei velleris insignibus, & Comitis dignitate pro

ſe, & poſteris ab eiſdem Imperatorib. decorato, apud Ser. Remp. Venetam ſæpius Legati nomine, de Clodianis Salinis, de Veronæ reſtitutione, de Pace, deq; alijs negotijs grauibus re ad votum tranſacta. Sublimiori gradu ſobolis, ergò recuſato. Operibus plurimis cum antiquitate certantibus elucubratis. Rebus ſuis, & poſteris eidem inclytæ Reipublicæ Ven. ex teſtamento commendatis. Vitaque religioſiſs. functo Anno ætatis ſuæ LXXII. Virginei verò partus M. D. L.

Pompeius Cyri Comitis, & equ. fil. vnicus ſuperſtes nepos, & hæres, affineſq; tanti anteceſſoris memores pij, gratique animi M. PP.

An. Salu. M. DC. XV.

EPI-

EPITAPHIA VARIA

Incertorum auctorum, pro Tumulo Traiani Boccalini.

GASPAR TRISSINE
VT
FELIX AD INVIDIAM
FLORENTIORE FAMA
VIVAS
FVNEBREM TIBI DECADEM
VTI
PRVDENTIAE TVAE ARAE
VENERATIONIS IVRE
PET. PAVL. VENTVRIN. IC.
L. M.
LIBO

Genere, Doctrina, rerumq; vsu præstantissimo Viro
GASPARI TRISSINO
PATRONO FAVTORI COL.
PETRVS PAVL. VENTVRINVS IC. SALVTEM DICO.

OLOREM, & suspiria, & in extrarios lacrumas hâc vnâ funebri Decade tuas GASPAR provoco: imò Pietatem à tali justitio indicto. Nemo ni ploret legat, & nisi horreat, nemo audiat. Horror est, quod minus nasci, si denasci debuissent. Auditus est, quem saepiùs cum amaritie vsurpare adigimur. Ploratus est, quod bonis plurimis carendum. Lectio est, vtiq; à sepulcralibus monumentis. Eheu GASPAR TRISSINE Nobilitatem, pectusq; generosum tuum interpello, sed veneror, Pietatem tam jure, quàm meritò, tot impendendam meritis, prosequamur. Horum pigeat, quod immorituro decori suo non supersint. O si vtrimque, etsi luctantia per suspiria, verba! Quas solidas tacita observatione virtutes silentibus illis admiramur: Alloquentibus in hilaritatis speciem vivaci gaudij sensu excitati arctioribus complexibus, avidioribus osculis prolixiùs veneraremur. Decies provoco, nec paucies, ne nobis desimus, ᵗᵗ ibus quinimmò. Decies, nec pluries, ne perpetuò, etsi perpetui

 sint

ſint materia doloris, lacrumas excuciant. Conceſſere! O fati crimen.''' Extremiùs non doluiſſe. Subità igitur amoris vi, & exiſtimationis, ſingultus, amaroremq́ repetamus. Vale, luge, vlula, freme, & dole, nec vllum certò majoris gloriae, ſublimiorisq́ nobilitatis ſpecimen. KL. Sextilibus cIↄ Iↄc xxiij.

FLVVNT GEMITVS REFLVVNTQVE
IN AMARITIE, IN LACRVMAS
EXANIMES MERGIMVR ORBATI
ABESSE EXTERRITI CREDIMVS
NOSTRAE DECVS VRBIS
FRANCISCVM COM. DALLA-TVRRE
SPECIMEN
TANTI FVNERIS
ESTO
FERALIS HAEC POMPA
VIXIT
ADHVC VIVIT
MORITVRVS NVNQVAM
DIVIS DEOQ. FRVITVRVS
NOS
PVDORE TINCTI TACEMVS
DOLORE PRESSI GEMIMVS
OBIIT ET ABIIT
OBEAT ET ABEAT
HOSPES
FELIX FVIT BEATVS FVIT
MORES QVOIVS EFFINGE
TAM BEATVS QVAM FELIX
VT
AETERNVM TV SIES

TVRRIANAM Domum, ſive DALLA-TVRRE ex longiſſimâ regum ſerie ab hominum memoriâ fuiſſe nullus haeſitandi locus eſt. Hancce jam Denatus Comes FRANCISCVS ore praeferebat, & ex quocumq; geſtu modeſtâ quadam Majeſtate ſuſtinebat, vt non Heroa (obſtupeſcite, haut [a] vernaliter, imò ex praeſcribto fidei ſcribo) ſed ex Dís numen vbiq; fatereris.

Majeſtas ſempiterni nominis ſymbolum.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

AEternam famam, immortalitatemq; cogitant, qui virtuti inhiant. Eâ praeditos recolunt, admirantur, aemulantur, nullâ aliâ mente, & metâ, quàm verâ via ad gloriã graſſari, nilve aliud penſi habere, ſi quid agunt, non alius certe, quàm hujus virtutis amore. A majorum [b] vmbris anxie trahantur, & ingenio ab Ocÿ profundo emergente virtutis hujus laude, & ſplendore excitantur. Tu Vir politiſſime Barclae teſtis eſto, & [c] ai, Et tum maxime vigent cum extinctorum deſiderium perennis memoria illuſtrat.

IN OCCIDVIS PIETAS

LILLA FELIS

AETERNI NOMINIS HVIVS

PRINCEPS

OMNIVM VERSVTISSVMA

LAVDVM CVMVLO SINGVLARIS

CRVENTA

NE RAPERETVR ALIQVANDO

MORTE

SONORO DISCRETA MILLO

INCRVENTA HEV RAPITVR

CVM EABSE

IN LACRVMAS OCVLI

OBLINATI IN DOLOREM

ABIERE SENSVS

SPECTACVLVM

MIRANDVM SVI ET MISERANDVM

PRAEBENS

O FVNERA O FVNVS

IN TE SI QVA HOSPES

MISERATIO

STILO TVBIS

MVRMVRA

CORDOLIVM EXCITANTIA

FERALIA CLANGITO

d TYMBO INSCRIBSERAT

PET. PAVL. VENT. IC.

OFFICII CAVSSA

ΛΙΜΜΑ

REscivit ZENOBIVS BOSCHIVS, Vir ille Magnus, & Mantuae Duci Serenifs. [e] Karus Versutissumam suam felem ad internecionem à potenti, insciâ revera veri domini, manu invadi. Ne veró tanto afficeretur dolore, ex compacto, millo collo pendente ab coeteris distinxit. Modò perijt. Quo fato, nescitur. Funus, lacrumis [f] suspiratibus, flosculis, desiderio [g] immorituro duximus.

Malacissatis sua est pietas.

ΛΙΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

MAlacissati [h] bruti alicujus interitum cur non doleamus? An nostri pars quâ moribus, quâ disciplinâ imbuta à quis gratam significationem exhibuerat, denascitur? Certè à mussatione, ne dicam vlulatu vel fidem, vel amorem, vel sedulitatem, & id genus ostendente, ostentante claret. Plures hinc ab altiùs suspiria ducentibus tumuli, & tituli saepiùs [i] Oqnulis vbiq; vsurpantur. Miscellae certè oblectant res.

VNVM FVNVS

DVO FVNERA

O MIRISSIMO MIRIVS

RAPTVS

ALBERTVS RIGHETTVS PROTOMYSTA

LITTERATORVM DECVS

ET HEIC IACET

IN EOBSE

DOMINICI RIGHETTI NEP. EX FRE

MAGNA HEV PARS RAPTA

HAVE FVNVS HAVETE FVNERA

NON LESSO SED PRECE

FATIGANDA

NONIS IVNIS cIↃ IↃ c XXII

ΛΗΜΜΑ

AD plures vitae, laudisq; integritatem ꝑ Demono-Maſtix Albertvs Righettvs aeterno ſui, ob ꝗ poenè innumeras, easq; ſolidas virtutes, & raram doctrinam, relicto desiderio abijt. Nepotem virtutum haeredem, reiq; familiaris reliquit. Hic cum ſenio jubentutem ita inſev it, vt ſenem-juvenem meritò appellare poſſis.

Seri haurite Nepotes.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

OMnium vitae ſumma cum dolore, cū gemitu ad tumulum. Summus animi cultus, cum gaudio, cum voluptate ad famam. Occidunt ac ſi nunquam occidiſſent hi gemmei viri, & aeterni. Ij quoque quorum vita gerrae affaniae, populares apinae, exilia vota ſuae vitae feri audiunt carnifices, ad numerum, ad fruges nati, qui etiam Democriti cachinno vbiq; excipiuntur. Horum tamen, qui ab obitu memorem famam, ab funere aeternitatem ſibi compararunt, ne tumulum lugeas, ſed titulū legas, ne funus mireris, ſed phanum venereris.

O LVCTVM O LACRVMAS

AVGVSTINVS POMPEIVS

SANCTO-SACRAE HVIVS AEDIS

PERPETVVS AEDITVVS

AD ANNVM SEXAGESIMVM TERTIVM

PROGRESSVS

MAGNO OMNIBVS LVCTV

VI EIDVS IVNIAS

CIↃ IↃC XXIII

DESIIT VIVERE

SVPERSTITVM NVLLVS

TANTA CVM PIETATE

VIXIT

HIc, ex Venerabili Collegio Vulgo Acolytorum ea [x] vitai [y] ſanctitudine, & doctrinâ prodijt Avgvstinvs Pompeivs, vt non Eccleſiai, [z] ſet toto orbi praeferendum adiudicares. Reſedit in Poiano pago Veronae vnico miliario contermino Perpetuus Aedituus, auctâ Eccleſiaſticâ re, triginta ferè annos, ab obitu meritum ſui deſiderium reliquit.

Extincta ſuperſunt.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

PErpetuò Virtutem efferri adeò vbiq; experimur, vt [a] oquulis noſtris Antiquitatis gemmea illa, atq; aurea monumenta continuò obijciantur. Graecorũ ſapientia, [bb] magnitas Romanorum, Imperatorũ fortitudo, Litteratorum prudentia. Quis attonito ſtupore non tollat, quis excors nõ ſcire flagrat, quanti haec virtutum ſpecula fiant? Tanti vt continuò (nec [cc] perplexabor) prae oquulis verſantia ſenſim immortalitatis praemio, & pretio animos alliciant.

HOSPES CEDO

PARVA SISTE MORA

dd QVAE DEICO

ee LEGE ET PELLEGE

CLAVDI ANTISTITIS LAVANEI

VEITAE SANCTAE ERODITAI

VIRI

ff gg HEIC OSSVA EV IACENT

hh QVOI

ii QVOD BENE BIXIT

kk D. M

ADSIENT LAETI

ll mm HAEC MAISTISSIMVS ABETO

nn oo HINC ABEI ET BENE ꟻIꟻB

pp S. AN. P. L.

PET. PAVL. VENT.

CLAVDIVS LAVANEVS Abbas in D. MARIAE Vulgò in Organis renuntiatus, prae peregrinis dotibus, quibus mirè affluebat, & Cyclopaediâ: in litteratos ita animatus erat, vt aeternai memoriai symbola in decore splendidissimis muneribus Parnassij alumni augendo, reliquerit. Quibus nisi maturo concessisset fato, suam posteritatem, tum sensibus omnibus collimatam, vsurpasset.

Haec lector in admirationem, in miraculum trahe.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

Silentio quaedam sunt aliquando, quam longioribus dictionum anfractibus suspicienda, velut longa virtutū series, quas si coeteris solidiores, nitidioresq́ ostentes, nisi tacitâ admiratione adieris, quae vti absolutiorum absolutissimis auctariū, preciumq́ fiet, Aegyptium certò candefacimus. Optimis artificis tabellam varijs distinctam coloribus, nūquam suâ magnificentiâ, suâ venustate, nisi hacce comitante admiratione, tollimus. Supputa; Admirationem hanc secundi missus ecu ꝗꝗimpomenta esse.

VTINAM VIVERES
VERONENSIVM
ISTHAEC VOTA ET VOCES
ITA RETRO
MORES BVTTVRINE TVOS
AMORES BVTTVRINE NOSTROS
IN ARGVMENTVM MAGNVM
MAGNI DOLORIS
EDISSERIMVS
EX ANIMO FLEMVS
QVOIVS
NEQ MAIOR
QVAM
AB AMORE ET MORE
IACTVRA
ATTENDITO HOSPES INTENDITO
NON RECESSIT NON ABIT NON OBIT
IMAGINES RELIQVIT VIRTVTVM
VT TOTVS NON RECEDERET
ASSIDVE MENS HASCE REVOCAT
VT NON DIV ABIRET
IN ORA SEDVLO AMICORVM
IN DECORANDO FVNERE MEMORVM
VT NON OBIRET
VTINAM VIVERES
OCTAVI BVTTVRINE
MAGNAE IVRISPRVDENTIAE MYSTES
O VTINAM

ΛΗΜΜΑ

QVisnam fuerit hic OCTAVIVS BVTTVRINVS, ut me ſevero, anxioq; ſubtraham labori, legere non pigeat [rr] uberatam Excellentiſſimi Adriani Grandi junioris ſtudio eloquentis, conſilioq; Prudentis, nec non ingenij cenſu divitis funebrem Orationem. Miriſſima duo hauries Perorantis Eloquentiam, Probatiſſimoſq; celebrati mores, atq; ad invidiam mirabiles in mathesi progreſſus apud poſteritatem venerationem paraturos.

In leto laetum ſumimus.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

RIſus, & lacrumae ſibi adverſantur, & tamen nullus laxus cachinnus abſq; uberrimis hiſce lacrumis. Gloriosum ſanè in adverſis laetari, naturâ ipsâ magiſtrâ, vt gaudium ex planctu incidat, & niſi ſic incideret, nimiâ laetitiâ excidere homines [ſs] pluries experimur. Ita laetandum, vt doleas; ita dolendum, ut [tt] laeteris. Ex adverſis his, magnae prudentiae fructus. O dulcem triſtitiam: O dulce gaudium, vtraque [uu] viciſſatim augenda, conſumenda.

A FOEDA OCCIDIT MANV
PRAECIPVVS PRVDENTIA VIR
BENEDICTVS CERVTVS
MEDICO-PHYSICVS
VVLNERE
GVLAE ITERATO
PECTORI INFLICTO SEMEL
HEV NOSTRI NEFAS AEVI
VOLENTES ADITE DOLENTES ADESTE
FVGIT NEMO FATI VIM
HOCCE
IN OCCASV LATET OMEN ADHVC
IBI
PERENNI ORTVS EST FAMAE
V EIDVS MAIAS cIↃ IↃ c xx
PIETATIS MOERORISQ.
MONVMENTVM

ΛΗΜΜΑ

ZElotypia consilium occupavit: At veriùs, conclamatum cerebrum. Quidam ad id sceleris adactus, vt, non in [xx] illumino tempore, quod [yy] suatim fieret, at in ipsissimo Diei [zz] Meditullio BENEDICTVM CERVTVM Medico-Physicum eximium ter stilo confoderet: dexteramq; ad severiorem impetum laxasset, nisi atrocissimam mortem temeritate abditissumae caussae, imò, & à suspicione bisfidae, accelerasset.

Horrescite Mortales.

ΛΗΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

O Brutescunt aliquando mortales homines! devestitaq; omni humanitate feritatem quavis belluâ ferociorem induunt, furunt, ardent, praecipiti jactatione feruntur, in suam speciem vngue, pugnis, calcibus, hostilibus machinis armantur! Hos formâ homines, moris moribus rabidas feras [aaa] averruncent Dî. Saeva in brutis severitas improbanda; in nobis detestanda, execranda. Numquam silere humanitas deberet, ne [bbb] protinam ira feritatis, heu nimis dives, ardeat. Hui, desipiunt mortales?

HOSPES
SI QVA CLEMENTIA TIBI
GRADVM SISTE
ALOYSI STVPPAE
ET LACRVMIS ET LAVDIBVS
FVNERA CONDECORATO TRISTIA
DECVS CORCVLVM
CLARAEQ. DOMVS STVPPEAE
SPES
HEV CONCIDIT
PRO PIETAS PRO DOLOR
PIETATEM PRISCAM ET RELIGIONEM
HIC
AVITAM SIMPLICITATEM
PECTORISQ. CANDOREM
ccc ddd HAVT MOROS MORES
VBIQ. AD MIRACVLVM ODORABAT
FATOQ. AB INVIDENTE
ANSAM DOLORI INDVLGENDI
HANCCE DEDIT
VLVLATO
GRAVESQ. ITERATO LVCTVS
TANTIS DEBITOS CINERIBVS
COELVM REPETITVRIS
VBI SEDES ET SCEPTRVM
VBI LVMEN ET NVMEN
HEV HOSPES ABI

ALOYSIVM STVPPAM sexta ^eee Triederide, quā immature! Concessisse, Patritio inter suos Veronae genere, hausimus. Quem si juvenem popularem dixero, non injuriâ. Hic praeter oris elegantiam, ijs erat animi dotibus conspicuus, spectataq; probitate, ominiumq; paenè virtutum imagine, ut in juvene senis consilium insimulares.

In funere solatium, in dolore levamen..

ΑΙΜΜΑΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

EO reverâ aspectu sunt aliqui, ut omnium oqulos in se convertant, & patriam sibi ^fff populent, at non sine ipsius artis aemulatione. Tali specie praeditos non ab imbellibus, sed à fortibus, & actuosis progenitos censemus, quod proavorum imaginem illā adamussim referant. Qui si nomen habuêre aureū, & gesta attentè suspicienda, gloriosè praedicanda. Quidni ggg pulcrales in pulcro corpore dotes etiā conijcimus? ab eâ itaq; ^hhh pulcritate, & venustate exprimit natura, vel proavorum generositatem, vel ex se eidem ipsorum luci nisi faces, faculas saltem addituros.

NE ADEAS NI AVDIAS
MIRARE VOLENS MISERARE DOLENS
ET TITVLVM ET TVMVLVM
VTRVMQ. PRECOR
KARAE HVC KARITES
FIDA FIDES
VENERESQ. VENERE
IMO
DELICIVM ET ILLICIVM
ALDINA ADVLTA CANIS
LIBITINAE SEPVLTA CAVIS
RARVM PATRONI PIGNVS
PIGNORI ET KARVM
IN AMORE IN ARDORE
PERSTANTIS
OBIT HEV HEV ABIT
SIDVSQ. SVBIT
COELI DECVS.
HAVE
ALDINA CANIS
VALE ET SALVE

TENTATO LAVDES
CRESCIT HINC DOLOR
TENTATO DOLOREM
CRESCVNT HINC LAVDES
THEODORE BENZONE
IN ORA
NON AB DVRA VENISTI MORTE
MAIOR
THEODORE BENZONE
TIBI
NON A SVPREMO DIE
HONOS
POSTERITATI INTERFVISTI TVAE
O
FVNVS FVNVS
QVOD
OMNIBVS SIT VOTVM NOBIS

Nobilisſimo, eloquentisſimoq; Viro GASPARI TRISSINO Altera interpellatio.

NON prius finio, quam in terram ocunlos flectam, & tuos pedes mirabili cultu congenulatus mulceam. Veniam hinc peto, ut ubi ſermo non deficiebat, & materia eloquentem me facere debuiſſet, jejunae ſterilitatis ſtilo rem ſim proſequutus. O tua benignitas, ut qui ex his honorē conſequi debuiſſes, honori ſis maxime. Tua humanitate (rogo) lectionis taedium falle. Incerti exitus novitas animum eriget, mihiq; aliās anxio ſtimulos admovebit. Ne cenſorem haberem, paternum lenitatem ſenſi: Ne ingenium rude meum metu tantae audaciae cōtinuò torperet, benigniſſimo humanitatis tuae iudicio excitatur. Tibi ad ſublimia nato leuidenſibus hiſce, paullaliſq; meis reculis temeratum fuiſſe, in gloriā cedat: Vti Dis exilia quaeq; à paupertino ſed candido pectore munuſcula in venerationem. Iura qqq Manium ſunt: juſta, juſtè abſoluta, ac etiam Brutis exhibita non ab re pietas. Tibi debui, quod pius. Tanti officij numquam me poenitebit: Operis initio vltroneo labore animum acui ad hanc metam;

Manibus horum decem parentavi, quorum OSSA SI BE. CESQVANT dixero, adoravi. Iam se adnotatiunculae ad ea verba maximâ injuriâ, & incuriâ inter obsoleta proscripta, aliquãdo in meo lexico, cui titulus, REPETITA ANTIQVITAS, suo decori, ne suis latina lingua delitijs careat, restituẽda, prodant: Numq; lector, & nusquã tam uberatas gazas sum paraturus. Tibi pauxillulum sustinendum, ut absolutiorem litterarum voluptatem haurias. Specimen habe:

Amarities] *quae dulcem curis miscet amaritiem.*

Quojus] *vices habet cujus. Nequaquam aurum est, aures quojus vehementius ambit. Lucill. Plaut. Cistell. Verum quojam esse oportet te sis. potius, quam mea. Vndè quojusmodi.*

a *Vernaliter*] *i. Serviliter. Horat. II. serm. Nec non vernaliter ipsis, funditur officijs, &c. Acron ibi exponit luxuriosè. Non. Marc. exponit Vernaliter adulatorie, sive Verniliter. Plaut. sine vernilitate i. adulatione, quod auribus saepe debet servi.*

b *Vmbris*] *vide Gerae*

c *Ai*] *i. dicito Naev. an nata sponsa praegnans? vel ai, vel nega, i. vel dicito, vel negato.*

d *Tymbo*] *Τύμβος Gallicè Tombe servata voce graecâ, & sig. Sepulcrum, Lex. Heit vulgò Tomba. Audi Raderum in Martialem p. 337. Insolentia regum Mausolea haud nobiliora esse Tumbis ferarum. De serpenti Viperâ, quam se expedire nõ potuit viscoso succini humore, densato jam liquore, & rigore constricto vincta, & obruta haesit in electro, &c.*

e *Karus*] *Latinos loco C K graecum vsurpasse.*

f *Suspiratibus*] *Suspiratus, suspirium, suspiritus. Apul. lib. x.*

lib.x. Pallor deformis, marcentes oculi, lassa genua, quies turbida, & suspiratus, alij suspiritus.

g *Immorituro*] *Immori est in re aliqua mori: vel in re aliqua pertinaciter incumbere, vt sola morte quis videatur divelli posse: vt studio immori. Immoriturus pro immortali. Pierius Val. p. lxxiv. Epig. Tibi gratias immorituras debebo, &c.*

h *Malacissati Bruti*] *An tumuli, & Tituli, & sepulcreta constructa vtramq; faciant paginam?*

i *Oqulis Aus. Pop. p. xix. c. iij. de consonantium inter se mutat. lib. du antiquae locut. Ne mireris lector, quotidie dicis cottidie prosecutus & sexcenta.*

k *Mirissimo mirius*] *Varro Mirius, magis mirum: Nonn. Nec vero, ut aliquid mirius dicã, audiunt (elephantes) solum sermonẽ, sed edunt, &c. Iustus Lip. cent. 1. ep. 50. p. 53. Deniq; in hac re aliquid mirissimum? id. p. 55.*

l *Heri*] *Ausonius Pop. de mutatione diphthongorũ c. 2. p. 17.*

m *Have*] *passim in Epitapijs. In aliquibus etiam inscribtionibus M. TVLLI CICERO HAVE ET TV. Τερτια Αντωνια, ubi etiam mediae aliquae graecae littere υ ε ρ ω.*

n *Lessus*] *Lexic. Plaut. Io. Kirchmanus de funeribus, lugubrem sig. ejulationem, cantum, luctum, &c. Thesaur. ling. lat. vel secundae, vel quartae declinationis.*

o Θ] *M. Velserius rerũ Augustanarũ lib. significare dicit, Obijt. Passim sepulcra Florentina, ex Delicijs Orbis Christiani Francisci Svvertij, hoc est discernere, & damnare cum recensebant laterculos militum, nominibus eorum, qui perierant praefigebant Θ hoc erat expungere. Nitantur inspicere, quanti ex militibus supersint quanti in bello ceciderint, & requirens, qui inspicere missus est propriam notam, verbi caussâ, ut dici solet, Θ*

 ad

ad vniuscuiusq; defuncti nomen adscribat, &c. In antiquis lapidibus praefigere Θ quae est nota graeca, est mortis sententiam in reos proferre. Isaacus Casaub. in A. Pers. ad IV. sat. Antiqui dicta facta laudabilia nota L. vel X. notabant, quae improperabant littera Θ designabant. Tornorupaeus in Aul. Pers. vt sup. p. 61. Agell. l. 19. c. 1. Θ vitijs praefigere, justam proferre in reos sententiam. Isid. l. 1. c. 3. Θ nota mortis, & idem c. 23. Marcilius in A. Pers. sat. 4. Martialis lib. 7. Epigr. 36. appellat signũ mortificũ, vbi interpretes signũ necis est Θ.

p *Demono-Mastyx.*] *Composita cum vniuntur fit auxiliari ope subunionis accentus Latinis, Hebraeis Macaph. In sacrá scriptura plura sunt exẽpla Alle-lu-ia. Melchi-sedech, Eu-frata, Bar-jona. Iam nos Demono-Mastix: quod ferula Demonum notabimus.*

q *Paenè*] *haec vox diphthongata passim. Plaut. & paenissimè à paenè.*

r *Gerrae*
s *Affaniae* } *Vulgò ciancie, bagatelle.*
t *Populares apinae*

u *Eidus*] *Eidibus; heic, memoriai verba diphthongata, & an cum suis punctis in meo Lex. apertiùs.*

x *Vitai*] *Vitae, diphth. graec.*

y *Sanctitudine*] *Turpil. Me terrẽt sanctitudo nomen Iouis, &c. passim omnes.*

z *Set*] *Georg. Fab. Set, inquit, pro sed tenui in mediam mutata.*

aa *Oquulis*] *vide* [i]

bb *Magnitas*] *pro magnitudine ex Accio; Neq; sat fingi, neq; dici potest pro magnitate.*

cc *Perplexabor*] *obscurè, & impliciter loqui: Plaut. Aul. At scio quo pacto vos soleatis perplexarier. i. perplexè agere; & ca-*

& captiosè. Taubmanus. Lambinus, perplexè loqui, perplexo, & inexplicabili sermone uti.

dd *Deico*] *ex Auſ. Pop. adnotavi Romanae eloquẽtiae viros, quoties diſtinguere volebãt, i, longam à brevi, utebantur diphthongo. Deico pro dico, abei pro abi, &c.*

ee *Pellege*] *idem Auſ. Prop. p. 23. c. 3. de conſonantium inter ſe mutatione.*

ff *Oſſua*] *pro oſſa, inſcribtio ſic. HOSPES STA ET LACRVMA SI QVOD HVMANITVS IN TE' ST OSSua dum cernis conſita maiſta mihei.*

In quòdam Meretricis Epitaphio.

Cineres, & Oſſua Laodiceae Philocaptae haec ſita, &c.

gg *Eu*] *ſine aſpiratione, paſſim ex Antiquis Monumentis, & Inſcribtionibus. Et ſic Georgius Fabr. in ſua Roma p. 121. Laſciva eu nimium fatis crudelibus orta eſt.*

hh *Quoi*] *pro Cui: Catullus initio. Idem Fab. Quoi ſoli ſuperest, & ſine ſine dolor.*

ii *Bixit*] *idem Epit. 67. Hermeros dormit in pace, qui bixit ann. II. Menſes VII. D. VII. depoſito innocenti XVI. Kal. Ianuarias: vide Auſ. Pop.*

kk *D. M.*] *Dÿ Manes, ſic in Tabulis Iani Gruteri.*

ll *Maiſtiſſimus*] *Georgius Fabr. Nondum ſecura dum fles maiſtiſſima mente.*

mm *Abeto*] *ex Teſtam. Semp. Tucid. Si via lat. Oſs. meis Ne monumentum ſuo ſumptu edificaveris, abeto, &c.*

nn *Abei*] *pro abi, Georg. Fab. Domum ſervavit, lanam fecit, dixi, abei.*

oo *ƎIIƎ*] *idem in Epit. Damnatam dedo animam ƎIIƎ iamq; hoc me condo monumento: ne obrutis domus lapſu filÿs ſex, quos P. Scipio patrÿs Camertibus à Salo, & Lybia incolumes reſtituerat in deſolata orbitate ſuperſim miſera ƎIX. ann. XXXIX. Men. I. D. VI. hor. ſcit nemo, quietẽ*

posteri non inuideant, qui secos, manes sentiat iratos Vale. Vita. in front. p. 20. in agr. p. 39.

pp S. An. P. L.] Solvo Animo, Pio, Lubenti.

qq Impomenta] Auctor Antiquarij, quae post coenam mensis imponuntur, bellaria; quasi imponimenta. Fest. Pop.

rr Vberatam] uberare, foeccundare. Plin. Panaeg. & caelo quidē numq̄ benignitas tāta ut simul oēs terras uberet, foveatq;. Palad. lib. 2. Hoc coitu steriles arbores uberātur

ss Pluries] passim.

uu Vicissatim] vicissim ad argumentū nūc vicissatim, &c. Plaut. Nosmet potius oneramus vicissatim voluptatib. id.

xx Illuniino] Id temporis, quod lumine caret. Apul. & ex disciplina sectae servato noctis illumino tempore IIII. & VI. & currum rapacem, & terram tenacem, & illuminarum Proserpinae nubtiarum deme acula.

yy Suatim] Suo more, tuatim tuo more. Sunt etiam assimulanter dicta haec canatim, suatim, boatim, &c. Nig. Com. Gramm. Auctor Antiquarij.

zz Meditullio] Apul. & ibi Beroaldus. à medio dictū autumant eroditi, in primis Boetius, qui illud tullium, quasi productionem quandam esse vult. Meditullium dici loci medium, quod & medianum dici potest. Vitruuius Medianas columnas, medianam testitudinem, mediana Epistylia, quae in medio sunt Domus, appellat. Habe ex supplemento linguae lat. Apul. lib. de phil. nec solū quod careant redundantia, & aegestate, sed quod in meditullio quodam vitiorum sitae sunt.

aaa Averruncare] Beroald. in Apul. Sicut Averruncare sig. avertere, propulsare, depellere.

bbb Protinam] pro protinus. Vbi vidi exanimabiliter timidis pedibus me protinam dedi. Naev. Plaut. Curcul. Ostium ubi conspexi, exinde me illico protinam dedi.

Sed hic auctor passim.

ccc *Haut*] pro haud tenuis pro media. Georg. Fab. 144.

ddd *Moros mores*] figura paranomasia. Plaut. Poen. Mores mori, & mali. i. 11. clxvi.

eee *Triederis*) spatium, sive mensura trium annorum. vide Lex. graec.

fff *Populent*) Populare amorem populi conciliare, Pacov. Chrys. atq; ut promeruit pater mihi patriã populavit meam. Antiq.

ggg *Pulcrales*) pro pulcris, Cato Pulcralibus, atq; cupitis. & Non.

hhh *Pulcritas*) pro pulcritudo Cae. Non.

iii Totum Elogium scatet venustissimâ paranomasiâ.

kkk *Scitula*) Scitus. i. probus, iucundiq; gustatus: interdũ dicitur elegans. Terent. Scitum puerum appellat pulcrum, & elegantem. Scitule decenter, & pulcrè. Plaut. in rud. Sunt facie Scitula. i. eleganti.

lll *In sidus*) Iacobum Gutherum lege De Dijs quibus origo animalis est.

mmm *Poppysmis*) à verbo graeco ποππύζειν, quod est Sibillare, applaudere, demulcere, blande attrectare.

nnn *Toparcha*) à graeco Τοπάρχης Hadriano junio il Governatore.

ooo *Genticum*) idem cum gentilitio.

ppp *Cerae*) imagines, umbrae. Sigonius lib. 2. de antiq. Iure c. 20. qui maiorum suorum imagines habuit is nobilis, qui suas tantũ novus, qui nullas ignobilis. Quae sint fumosae imagines de Iure Manium Iac. Gutheriũ vide p. 114. Cerae vero, quod cera exprimabãtur. id. 112.

qqq Quid sint Manes, & qui, satis Iustus Lipsius sparsim in Epp. Iac. Gutherius de jure Manium ubi quid sit Manes adorari, & Senecae testimonio comprobat. In ipsa Scipionis

nis Africani Villa jacens, haec tibi scribo adoratis Manibus ejus, & Ara. Qui sint boni, qui vero mali. Apul. lib. de Orco Socratis Plura loco citato Gutheri vide.

ttt Ibus) plures habet haec vox auctores Pompon. Titinniū: Ennium Cn: Mart: Livium, & Plautum. Audite in Milite, quos consignavi hic heri latrones, ibus ut numerem stipendium, pro ijs. In Rudente simul sedem ejecti. navis confracta est ibus. i. ijs, hibus pro his.

sss Be. Cesquant) bene quiescant decurtato, & conciso more prisco verbo. Cic. de divinatione plura huius generis, & Passeratius de cognatione litterarum ex professo.

††† Extremius) idest pejus.

Ne nauseosarum Malea exerrationum Lectori moram non sine dividiâ faciat, animaduersionum Malacia vtatur, id Ovid. II. Amor. Eleg. VI. vsurpans,

Nec timeam vestros curva Malea sinus.

				Reijcio	Repono
Pagina	7	Linea	14	OBLINATI	OBLIMATI
	8		2	BOSCHIVS	BOCCHIVS
	8		12	ΛIMMATOC	ΛHMMATOC
	10		6	insevit	insevit
	14		18	Optimis	optimi
	15		12	NEG	NEC
	18		13	homincs	homines
	28		22	nimis	nimis,